

Bilgi Yönetimi Dergisi

Cilt: 2 Sayı: 2 Yıl: 2019

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/by>

Hakemli Makaleler

Araştırma Makalesi

Makale Bilgisi

Gönderildiği tarih: 06.11. 2019

Kabul tarihi: 05.12. 2019

Yayınlanma tarihi: 31.12. 2019

Article Info

Date submitted: 06.11. 2019

Date accepted: 05.12. 2019

Date published: 31.12. 2019

Anahtar sözcükler

Okul Öncesi Dönem, Çocuk Kitapları, Dış Yapı Ölçütleri, Bartın İl Halk Kütüphanesi, Çocuk Kütüphaneleri, Halk Kütüphaneleri

Keywords

Preschool Term, Children's Books, Content Criteria, Bartın Provincial Public Library, Children's Libraries, Public Libraries

DOI numarası

10.33721/by.643555

ORCID

0000-0001-8480-058X

Bartın İl Halk Kütüphanesindeki Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitaplarının Dış Yapı Ölçütleri: Yazım, Dil, Biçim ve İçerik Özelliklerine Göre Değerlendirilmesi

External Structure Criteria of Pre-school Children's Books in Bartın Public Library: Evaluation According to Spelling, Language, Form and Content Characteristics

Huriye ÇOLAKLAR

Bartın Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Öğretim Üyesi,

hcolaklar@bartin.edu.tr

Öz

İlkokula başlamamış, okuma yazma bilmeyen okul öncesi dönem çocukları, halk kütüphanelerinin en stratejik kullanıcılarıdır. Çünkü bugünün kitap ve kütüphane sevgisi kazanmış okul öncesi dönem çocukları, muhtemelen geleceğin de okuma ve kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmış, yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş ve bilgi okuryazarı olan bireyleri olacaktır. Okul öncesi dönem çocukları, henüz okuma yazma becerileri kazanmadığından kitapların fiziksel görünümü karar vermelerinde etkili olmaktadır. Bu çerçeveden değerlendirildiğinde halk kütüphanelerinin derme geliştirme politikalarında okul öncesi dönem çocuk kitaplarının iç ve dış yapı yeterlilikleri konusunda çok özenli ve dikkatli hareket etmeleri beklenmektedir. Çalışmada, Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümündeki okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı (kitabın boyutu, sayfa sayısı, kâğıdın kalitesi, kapak ve cilt özellikleri, sayfa düzeni, resimler ve harf büyüklükleri vb.) özelliklerine yönelik bir inceleme yapılmıştır. Çocukların kitaplarla arasındaki iletişim bağlarının güçlenmesi için okul öncesi dönem kitaplarının görsel ve içerik özelliklerinin çocukların beğenisini kazanacak ve ilgilerini çekecek yeterlilikte olması dikkat edilmesi gereken önemli bir konudur. Literatürde içyapı ve dış yapı özellikleri olarak tanımlanan bu niteliklerin yeterlilikleri çocukların kitap sevgisi ve okuma alışkanlığı kazanma süreçlerinde önemli bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bir kitabın tema ve konusu, planı, kahramanları, dil ve anlatımı kitabın içyapı özelliklerini oluştururken; kitabın boyutu, kâğıdın kalitesi, kapak ve cilt, sayfa sayısı ve düzeni, resimler, harfler ise dış yapı özelliklerini oluşturmaktadır. Bu çalışmada alınan örneklem üzerinden verilerin elde edilmesiyle okul öncesi kitapların dış yapı özellikleri konusunda bir değerlendirme yapılmıştır. Araştırmanın evrenini oluşturan Bartın İl Halk Kütüphanesinde toplam 18.475 çocuk kitabından 2995 adet okul öncesi dönem çocuk kitabı örneklem olarak incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma modellerinden betimsel analiz yönteminden yararlanılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan "Kitap Değerlendirme Formu" kullanılmıştır. Araştırmada okul öncesi çocuk kitaplarının %33,85'inin kare veya dikdörtgen biçimli, %85,8'i okuması kolay ve 30 sayfadan az olduğu belirlenmiştir. Kitapların %85,14'ü renkli resimli, %74,6'sı kuşe kâğıt, %25,4'ü ise mat kâğıt özelliğine sahiptir. Kitapların %87,55'i karton kapaklı, %11,95'i bez ciltli ve sayfaları da %96,83'ü resimli metinli, %1,71'i şekilli-çizimli, %0,23'ü düz metin-sütunludur. Kitapların %1,63'ünde 5 yaş ve üzeri, %0,47'sinde 3 yaş ve üzeri, %0,47'sinde 4 yaş ve üzeri, %0,10'nunda 2 yaş ve üzeri olduğunu belirtilen yaş grubuna ilişkin ibare vardır. Kütüphanenin çocuk koleksiyonu, %37,13'ü çeviri, %12,32'si anonim, %50,55'i ise yerli yazarların kitaplarından oluşur. Çocuk kitaplarının %4,51'i davranış, değerler ve karakter eğitimi, %1,94'ü dünya klasikleri, %1,10'nu TÜBİTAK popüler bilim çocuk vb. serilerden oluşmaktadır.

Ayrıca kitapların %7,78'inin el yazılı, %1,07'sinin basılı metin yanında CD,DVD ve video destekli, %0,47'sinin çantalı eğitim setli ve %0,87'si çizim ve boyama özellikli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın özellikle Türkiye'de halk kütüphanelerinin okul öncesi dönem kitaplarının seçimine yönelik derme geliştirme süreçlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Abstract

Preschool children who have not started primary school and are illiterate are the most strategic users of public libraries. Because today's preschool children who have gained the love of books and libraries will probably have individuals who have acquired the habit of reading and using the library, have adopted lifelong learning and are literate. Since preschool children have not yet acquired literacy skills, the physical appearance of the books is effective in their decision making. From this perspective, public libraries are expected to act very carefully and carefully about the internal and external structure competencies of pre-school children's books in their collection development policies. The study was conducted on the external structure (size of the book, number of pages, quality of paper, cover and binding characteristics, page layout, pictures and letter sizes, etc.) of the pre-school children's books in the Children's Department of Bartın Public Library. In order to strengthen the communication ties between children and books, it is important to note that the visual and content features of preschool books should be sufficient to attract children's appreciation and interest. The qualifications of these qualifications, which are defined as internal structure and external structure features in the literature, appear to be an important factor in the processes of acquiring children's love of books and reading habits. The theme and subject, plan, heroes, language and narrative of a book constitute the internal structure of the book; the size of the book, the quality of the paper, cover and volume, the number and layout of pages, pictures, letters are the external structure features. In this study, an evaluation was made on the external structure characteristics of preschool books by obtaining data from the sample. In the Bartın Provincial Public Library, which constitutes the universe of the research, a total of 2995 children's books from 18.475 children's books were examined as a sample. In this study, descriptive analysis method was used. "Book Evaluation Form" was used as a data collection tool. In the study, it was determined that 33,85% of preschool children's books were square or rectangular, 85,8% were easy to read and less than 30 pages. 85,14% of the books are colored, 74,6% are coated paper and 25,4% are matte paper. 87,55% of the books are cardboard covers, 11,95% are cloth bound and 96,83% are illustrated text, 1,71% are shaped-drawn, 0,23% are plain text-columns. 1,63% of the books 5 years and over, 0,47% 3 years and over, 0,47% 4 years and over, 0,10% 2 years and over in the age group has. The library's children's collection consists of 37,13% translation, 12,32% anonymous and 50,55% books by local authors. 4,51% of children's books, behavior, values and character education, 1,94% of world classics, 1,10% of TÜBİTAK popular science children and so on series. In addition, 7,78% of the books were hand-written, 1,07% of them were printed text, CD, DVD and video supported, 0,47% of them were set with bags and 0,87% of them were drawing and painting. Research is especially expected to contribute to the collection development process for the selection of preschool books for public libraries in Turkey.

1. Giriş

Değişen ve gelişen dünyada özellikle çocukların eşit şartlarda kütüphane hizmeti alabildiği, bilgiye ücretsiz ulaşabildiği yerler olan halk ve çocuk kütüphaneleri de hizmet yelpazesini genişletmekte ve hizmetlerini çeşitlendirmektedir. Bu kütüphanelerde başta okul öncesi dönemi olmak üzere çocuklara sunulan hizmet anlayışında gelişmeler görülmektedir. Günümüz insanları için ev ve işyerlerinden sonra "3. mekân" denilen yerlerin önem kazandığı bilinmektedir. Her ne kadar 3. mekân olarak alış-veriş ve eğlence merkezleri akla gelse de kütüphaneler de kendi hizmetlerini yenileyerek bilgi, öğrenme, eğitim, eğlenme ve sosyalleşme mekânları olarak (Aldemir, 2018, s. 33) tasarılanmaları ve hizmetlerini çeşitlendirmeleri bu kurumlara değer katacaktır. Bu noktada halk ve çocuk kütüphanelerini yaşamın bir parçası olarak görmek gerekir.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2018 yılı verilerine göre, Türkiye genelinde 1.162 halk kütüphanesi, 598 üniversite kütüphanesi, resmi ve özel okul, özel kurs kütüphanelerini kapsayan 29.690 örgün ve yaygın eğitim kurumu kütüphanesi vardır (TÜİK, 2018). TÜİK istatistiklerinde çocuk kütüphaneleri sayısı halk kütüphaneleri sayısına dâhil edilmiş olmakla birlikte 56 çocuk kütüphanesinin bulunduğu bilinmektedir (Aldemir, 2018, s. 33). Çocuklara yönelik kütüphane hizmetleri, halk kütüphanelerinin içerisinde bulunan çocuk bölümünde ve müstakil çocuk kütüphanelerinde hem çocuklara hem de ebeveynlere sunulmaktadır. Halk ve çocuk kütüphaneleri, çocukların bedensel-zihinsel-ruhsal gelişimlerini sağlayıcı koleksiyonları ile çocukların okuma kültürünün gelişmesi, yaşadığı toplumda sosyalleşmesi, öğrenme, anlama ve araştırma kabiliyetinin gelişmesi, yeni beceriler kazanması gibi konularda okul öncesi dönemden başlayarak çocukları ve ebeveynleri desteklemektedir.

Türkiye’de halk ve çocuk kütüphaneleri üzerine yapılan çalışmalarda son yıllarda umut verici gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmeler arasında 2017 yılında yürütülen “Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı” ve 2018 yılında gerçekleştirilen “1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu” ile çocuk kütüphaneciliğine dikkat çekilmiş ve kayda değer bir farkındalık yaratılmıştır. Aynı zamanda bu çalışmalar bilimsel kitaplarla da desteklenmektedir. “Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı” kitabı (Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı, 2018) ve “Çocuk Kütüphaneleri Sempozyum Bildirileri” kitabı (Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri, 2018) 2018 yılı içinde yayımlanmıştır. 2019 yılında yayımlanan “Çocuk Kütüphanesi Hizmetleri Kılavuzu” adlı kitap da (Yılmaz, 2019b) çocuk kütüphanelerinde çalışan kütüphaneci ve diğer personele kütüphane işlemleri ve hizmetleri konusunda yol gösteren bir rehber niteliği taşımaktadır.

Ülkemizde halk ve çocuk kütüphaneleri hizmet faaliyetleri kapsamında oyuncak ve bebek kütüphaneleri adı altında birimler de yer almaktadır. Literatürde oyuncak kütüphanesi, “*çocukların gelişimine katkıda bulunan, bebeklere, küçük çocuklara ve ailelerine destek veren, onlara danışmanlık yapan, oyunlarla ilgili bilgi veren, oyun materyalleri ve eğitimsel aktiviteler sunan ve çocukların gelişimine uygun materyalleri ve oyuncakları bulunduran merkezler*” (Kamaraj, 2006, s. 230) olarak tanımlanır. Oyuncak kütüphanelerinde oyuncaklar ödünç verilmektedir. Ülkemizde çocukların gelişimini destekleyen bu kütüphanelerin örnekleri bulunmaktadır. Ankara, İstanbul, Eskişehir, Bursa (Alipaşa), Antalya, Balıkesir, Edirne, Amasya, Erzurum, Diyarbakır, Adıyaman, Mardin, Batman, Uşak, Ordu, Malatya, Iğdır, Şırnak illerinde oyuncak kütüphaneleri vardır (Alaca, 2017, s. 406-410). 2019 yılında Bartın ilinde yeni açılan bir oyuncak kütüphanesi de hizmet vermeye başlamıştır (Bartın Valiliği Bartın Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı, 2019).

Türkiye’de ilk bebek kütüphanesi ise, Kasım 2018’de Karabük’te açılmıştır. Karabük Zübeyde Hanım İl Halk Kütüphanesi bünyesinde bulunan bebek kütüphanesinin, 0-3 yaş grubu çocuklara (erken-bebeklik dönem) ve ebeveynlerine yönelik hizmet vermesi amaçlanmıştır. Bebek Kütüphanesi, Karabük Üniversitesi Çocuk Gelişimi Bölümü ve aynı bölümün lisans/yüksek lisans öğrencilerinin desteğiyle hizmet vermeye başlamıştır. Kütüphanede bebeklere yönelik geliştirilmiş eğitim programları da uygulanmaktadır (Karabük Zübeyde Hanım İl Halk Kütüphanesi, 2019).

Türkiye’nin ikinci bebek kütüphanesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından Temmuz 2019’da Tekirdağ Şarköy İlçe Halk Kütüphanesi içerisinde 0-3 yaş grubu bebek çocuk bölümü olarak açılmıştır (Tekirdağ Valiliği, Kütüphaneler, 2019). Kütüphanede bebekler, oyuncaklar içerisinde kitaplarla karşılaşarak erken yaşta kitaplarla tanışmakta, onların yabancı dil ve öz bakım eğitimleri sağlanmakta, oyun atölyelerinde beceri ve yetenekleri keşfedilmektedir. Ayrıca kütüphanede müzik dinletisi, etkileşimli kitap okuma, çocukların bedensel, bilişsel, sosyal ve duygusal yönden gelişimini sağlayacak etkinlikler de yapılmaktadır (Bebek Kütüphanesi, 2019).

Bu kütüphanelerin üçüncüsü müstakil olarak Kültür ve Turizm Bakanlığınca Tokat’ta 25 Eylül 2019 tarihinde açılmıştır. 0-3 yaş grubu çocukların yararlandığı bu kütüphanede, bebeklerin görsel okuma dönemlerinde faydalanacakları oyuncaklar ve dokun-hisset kitaplar bulunmaktadır (Bebek ve Çocuk Kütüphanesi, 2019).

Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü ile Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümünün işbirliğiyle 06-08 Ekim 2019 tarihleri arasında, Karabük ilinde, ilk “Bebek Kütüphaneleri Çalıştayı” düzenlenmiştir (Küllüye Karabük, 2019).

Halk ve çocuk kütüphaneleri üzerine yapılan, çocuklar ve bilhassa okul öncesi dönem çocuklarına yönelik sunulan kütüphane hizmetlerini geliştirme yönünde gerçekleştirilen bu türden çalışmalar mesleğimiz adına sevindirici ve önemli gelişmelerdir. Ancak burada belirtilmesi gereken önemli bir konu da yukarıda çalıştay adında da yer alan “bebek kütüphanesi” kavramının kullanılması ile ilgili olarak yapılan tartışmalar ve akademik çevrelerin eleştirel görüşleridir. Genel anlamda literatürde “bebek kütüphanesi” olarak kabul görmüş bir kavrama rastlamak zordur. Buna karşın, hastaneler gibi bazı kurumların hizmet anlayışlarında “bebek dostu” (baby friendly) kavramının geçtiği bilinmektedir. Dolayısıyla “bebek kütüphanesi” kavramı yerine bebek dostu kütüphane hizmetleri veya hizmet anlayışı tanımlaması yapılabilir. Mesleki literatürde, akademik ve bilimsel anlamda “bebek kütüphanesi” kavramının kullanılması doğru olarak kabul edilmemektedir (Yılmaz, 2019a). Ayrıca, çocuklar gibi bebekler de (0-2 yaş bebeklik, 2-3 yaş bebeklik ya da ilk çocukluk dönemi) (Çadem Psikoloji, 2019);

Bebeklik Dönemi, 2019) halk kütüphanelerinin doğal bir kullanıcısı olarak sayılır. Zira halk kütüphaneleri cinsiyet, ırk, yaş grubu, vb. ayırım yapmaksızın tüm insanlara hizmet vermektedir (Yılmaz, 2019a). Bundan dolayı bağımsız (ayrı) bebek kütüphanesi yaklaşımı yerine halk kütüphanesi ve çocuk kütüphanesi veya halk kütüphanesi içinde çocuk bölümü/bebek bölümü olarak kullanmak doğru olarak kabul edilir.

Çocuk kütüphanelerine yönelik yapılan çalışmalarda okul öncesi döneme dikkat çekilmekle birlikte, okuma ve kitap kültürünün geliştirilmesi sürecinde 0-6 yaş grubu çocuklara kütüphane hizmeti sunumuna önem verilmektedir. Bu aslında okul öncesi dönem çocuklar ile kitap ve kütüphane arasında kurulan/kurulması gereken denkleme bir göndermedir. Halk ve çocuk kütüphanelerinin koleksiyonlarında bebeklerin görsel okuma dönemlerinde faydalanacakları oyuncaklar, dokun-hisset, 3 boyutlu kitaplar vb. materyaller bulundurularak 0-3 yaş aralığındaki çocuklara ulaşılmaktadır. Halk ve çocuk kütüphanelerinde çocuk gelişimini destekleyici, ebeveyn ve çocuk eğitimini sağlayıcı etkinlikler düzenlenmektedir. Burada yapılan okul öncesi ve okul çağı çocuklarına yönelik faaliyetlerle, çocukların fiziksel, bilişsel ve kavramsal gelişmelerine katkı sağlanırken, bilgi düzeyleri de arttırılmaktadır.

Çocukların gelişiminde ve eğitimlerinde önemli bir yeri olan kitapların belli özellikler ve nitelikler taşıması beklenir. Çalışmada literatür tarama yönteminden yararlanılarak yapılan inceleme sonucunda elde edilen bilgiler ve veriler değerlendirilmiştir. Okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin değerlendirilmesi konusunda yapılan çalışmaya değinmeden önce aşağıda okul öncesi dönem ve çocuk kitapları konusu kısaca ele alınmıştır. Ayrıca literatürde okul öncesi dönem çocuk kitaplarında bulunması gereken biçimsel özellikleri belirleyen dış yapı ölçütlerinin neler olduğu hakkında bilgi verilmiştir.

2. Okul Öncesi Dönem ve Çocuk Kütüphaneleri

Çocuk kütüphaneleri, okul öncesi dönemden başlayarak gençliğe kadar olan süreçteki çeşitli yaş gruplarını hedeflemektedir ve yaşlar büyüdükçe hepsine hitap etmesi beklenir. Çocuk kütüphaneleri hizmetleri bebeklik, okul öncesi dönem, okul dönemi, gençlik dönemi çocuklarını kapsar ve yaşlar büyüdükçe hepsine hitap etmesi beklenir. Çocuk kütüphaneleri için dikkate alınması gereken beş ana yaş aralığı vardır (Khan, 2018, s. 25):

- Erken yıllar (0 - 3)
- Küçük çocuklar (4 - 7)
- Çocuklar (8 - 10)
- Büyük çocuklar (11 - 14) (yetişkin çocuklar)
- Gençler (14 - 19).

Khan'ın bu sıralamasına göre, okul öncesi dönem çocuğun ilk dönemi (0-3 yaş) yani bebeklik ve küçük çocukluk (4-7 yaş) dönemini de içine alan zamanı kapsar. Çocuk kütüphanelerine alınması gereken çocuk kitaplarını seçerken çocukların yaş grubu dikkate alınarak sağlanması gerekir. Ayrıca, kitaplar hedef yaş gruplarından ziyade tema veya özelliklere göre gruplandırılabilir. Çünkü tüm çocuklar aynı oranda gelişir - ama aynı zamanda yaşa duyarlı olarak- çocukların davranış biçimleri, hisleri, hareketleri, zihinsel düşünceleri farklılaşır (Khan, 2018, s. 25-26).

Okul öncesi dönem ve diğer yaş grubundaki çocuklara yönelik kütüphane hizmetleri ülkemizde halk kütüphanelerinin çocuk bölümlerinde veya müstakil çocuk kütüphanelerinde verilmektedir. Bu kütüphaneler çeşitli yaş gruplarındaki tüm çocuklar için uygun kitapları, eğitim materyalleri, oyuncak, görsel-işitsel materyaller vb. kaynakları sağlamaları gerekir. Ayrıca bu kütüphanelerde çocukların gelişim aşamalarına uygun olarak tanımlanabilecek yerleri oluşturmak çocuk kitaplarının seçimi ve sağlanması kadar önemlidir. Örneğin, bu kütüphanelerde 5 yaşın altında olan okul öncesi dönem çocukların oyun oynayabilecekleri, masal dinleyebilecekleri özel bir alana ihtiyaç vardır. Ayrıca 5 yaşın üzerindeki çocuklar ile okula giden çocuklar için de ev ödevlerini yapabilecekleri, kitap okuyabilecekleri küçük çocuklardan ve gürültülü faaliyetlerden uzakta yetişkin çocuk alanlarının olması gerekir.

Halk kütüphanelerinde çocuk bölümlerinde veya müstakil çocuk kütüphanelerinde sunulan hizmetler ve çocuk kitapları, çocukların erken dönemde gelişen bir kütüphane bilincine katkı sağlamaktadır.

Çocuklar birey olma sürecinde, daha bebeklik döneminde iken kitap ve kütüphane ile tanışarak kitap okuma alışkanlığı kazanırlar. Dolayısıyla bebeklik döneminden alışkın olduğu kütüphane ve okuma kültürü ile yetişen bu bireyler ilerleyen yaşlarda da sürekli olarak bilgi ve eğitime istekli olacaktır. Bu hususlar göz önüne alındığında çocuk kütüphanelerinin amaçlarını aşağıdaki şekilde sıralamak mümkündür (IFLA, 2006, ss. 5-6; Yılmaz ve Ekici, 2011, s. 548; Gönen, Temiz ve Akbaş, 2015, ss.78-80):

- Çocukların olabildiğince erken yaşta (okul öncesi dönem) kitapla buluşmalarını sağlamak,
- Yaşam boyu öğrenme süreci içinde kütüphane kullanımını alışkanlık haline getirmek,
- Kitap ve okuma kültürü oluşturmak,
- Ebeveyn ve çocuklarda kütüphane kültürü oluşturmak,
- Erken yaşta okuryazarlık becerilerini kazandırmak,
- Bedensel-zihinsel-düşünsel gelişimini sağlamak,
- Çocukların birey olurken toplumda sosyalleşmelerini sağlamak,
- Çocuklar ve ebeveynler için sıcak, huzurlu ve güvenli sosyal mekânlar sağlamak,
- Çocuğun yaş grubuna hitap eden kütüphane kaynaklarını ve materyallerini seçmek,
- Çocukları eğitici, dinlendirici, eğlendirici materyaller bulundurmak.

Belirtilen bu amaçlar doğrultusunda çocuklara erken dönemden başlayarak okuma alışkanlığı kazandıran, kitap ve kütüphane kültürü sahibi olan, eğitim ve bilgi edinmelerini kolaylaştıran, eğlendirici, sosyalleşme becerilerini arttıran faaliyetler düzenleyen kütüphaneler, geleceğin bilgi okuryazarı bireylerin yetişmesini sağlayacaktır.

Nitelikli bir çocuk kütüphanesi, çocukları yaşam boyu öğrenme ve okuryazarlık becerileri kazandırarak onların topluma katılımlarını ve katkıda bulunmalarını sağlar. Erken yaşlardan itibaren okuma ve kütüphane bilinci gelişen çocuklar, büyük olasılıkla ilerleyen yaşlarda da iyi bir kütüphane kullanıcısı olacaklardır (Yıldız, 2015, s. 94). Çocuk kütüphanelerinde çocuğun yaşına uygun okuma ve kütüphane eğitimi verilmesi ile çocuklarda okuma alışkanlıkları geliştirilebilir. Bu kütüphanelerde okul öncesi dönemi de kapsayan geniş hizmet yelpazesi ve eğitim programları sayesinde, çocuğun duyularının ve yaratıcılığının gelişimine büyük katkılar sağlanır. Kütüphaneler, çocuklarda özellikle yaratıcı düşüncenin, problem çözme becerilerinin, olaylar arasında neden sonuç ilişkisi kurabilme yeteneklerinin gelişmesine yardımcı olan zengin bir ortam oluşturmalıdır. Çocuk kitapları da bu zengin ortamın parçalarından biridir (Yıldız, 2015, s. 95).

Çocuk kitapları, okul öncesi dönemden itibaren çocukların dilsel becerilerin edinilmesi sürecinde “zenginleştirilmiş dil çevresi” yaratan önemli bilgi kaynaklarıdır. Bu nedenle çocuğun hayatında kitaplar ayrı bir değer taşır. Çocuk kitapları, çocuğun 3 yaşında olduğu dönemde, onlara ana dilinin işleyişine ilişkin ilk ipuçlarını sunan, dilin ve çizginin anlatım gücünü ve güzelliğini yansıtabilen görsel ve dilsel uyaranlar olarak çocuğun yaşamında yer edinmeye başlar. Bu dönemde çocuğu nitelikli ve edebi değeri olan kitaplarla karşılaştırma onun hayatına renk katar, dünyaya bakış açısını genişletir. Ayrıca çocuğun kitaplarla olmanın mutluluğunu yaşatır ve ileride iyi bir okuyucu olmasını sağlar (Yıldız, 2015, s. 98; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2012, s. 5).

Çalışmada okul öncesi çocuk kitaplarını bünyesinde bulundurulan ve bu dönem çocuklara kütüphane hizmetleri sunan Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü kitapları, belirlenen çerçevede ele alınmıştır. Aynı zamanda çocuk kitaplarının öncelikle dış yapı yeterliliklerinin çocuklar için kitaba yaklaşma, ilgi duyma, merak uyandırma ve okuma hissi yaratma anlamında önemli olduğu vurgulanmıştır.

2.1. Çocuk Kitapları

Çocuğun kitapla tanışması okul öncesi dönemde özellikle bebeklikten başlar. Zira bebeklik döneminde kitaplar, çocukları renkler, şekiller, çizgiler, figürler, harfler ve kelimelerle tanıştırır. Bu dönem çocukların görme, duyma, dokunma yoluyla tanıma, algılama, hissetme, keşfetme, öğrenme ve eğlenme ihtiyaçlarını karşılar. Duygu ve düşünce dünyalarını beslerken, hayal dünyalarını da geliştirir. Resimli kitaplar, okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel, dil, sosyal, duygusal gelişimlerini sağlayıcı önemli bir araç olarak, kendilerini tanımlarına, sosyalleşmelerine yardımcı olur (Koca, 2015, s. 3).

Çocuklara okuma kültürü kazandırma sürecinde hem anne-babanın, eğitimcilerin hem de kütüphanecilerin rolü ve görevleri vardır. Çocuklar, okuma alışkanlığını önce ailede kazanır, bu alışkanlık sonra okulda ve kütüphanede devam eder. Çocuklarda okuma kültürünün oluşmasında çocuk kitaplarının şiddet içermemesi, bu kitapların öğretici olma zorunluluğu, anadili ediniminde çocuk kitaplarının işlevi gibi konular eğitimciler tarafından tartışılmaktadır. Çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmak isteyen bilinçli ebeveynlerin, Türk dilinin inceliklerini ve edebi zenginliklerini öğrencilerine aktarmayı ilke edinen öğretmenlerin ve çocuklara kütüphane hizmeti sunan kütüphanecilerin iyi ve nitelikli çocuk kitaplarını seçmeleri gerekir. Daha bebeklik döneminden başlayarak çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılmalıdır (Sever, 2013). Böylelikle çocukların gelecekte yaşam boyu öğrenmeyi benimsemiş ve bilgi okuryazarı bireyler olarak yetişmesi sağlanır.

Yukarıda belirtildiği gibi, literatürde okuma alışkanlığının kazanılmasının okul öncesi dönemde başladığına vurgu yapılır. Ancak çocuk ile kitap arasındaki iletişim bağlarının kuvvetli kurulabilmesi için kitabın görsel ve içerik özelliklerinin, çocuğun ilgi ve beğeni alanına girmesi, eğlendirici bir zemin sunması gerekmektedir. Çocuklar için hazırlanan kitapların resimleme, içerik ve fiziki olarak belli özelliklere sahip olmalıdır. Bu da “Okul öncesi dönem çocuklarına yönelik kitapların iç ve dış yapı özellikleri neler olmalıdır?” sorusunu akla getirir. Bir kitabın teması, konusu, karakterleri, muhtevası, planı, dil, anlatım ve görsel özellikleri içyapı özellikleridir. Kitabın boyutu, kapak, kâğıt ve cilt kalitesi, sayfa düzeni, harfler, yazım şekli ve cümleler, resimler ise dış yapı özelliklerini oluşturmaktadır. Okul öncesi dönem çocukları için bir kitabın iç ve dış yapı yeterliliklerini sağlaması, kitaba yaklaşımları açısından önem arz etmektedir (Karataş, 2011, ss. 78-84; Koca, 2015, ss. 5-7).

Okul öncesi çocuk kitabında bulunması gereken biçimsel özellikleri belirleyen dış yapı ölçütleri, konuyla ilgili kaynaklarda şu başlıklar altında ele alınmaktadır (Demircan, 2006, s. 14; Koca, 2015, ss. 5-7; Okuyan ve Karagül, 2011, ss. 1008-1009; Körükçü, 2012, s. 245; Güneş, vd., 2007):

1. *Boyut*: Çocuk kitaplarının boyutu dikdörtgen veya kare biçimindedir. Çocuğun seviyesine göre boyutun 16x23 cm büyüklüğünde olması beklenir. Okul öncesi çocuklar için kitap kolay tutma, kolay taşınabilir ve sayfaları rahatça çevirebilecek özellikte olmalıdır.

2. *Harfler*: Harflerin puntosu ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğrencileri için 12 puntodan büyük olmalıdır. 4. ve 5. sınıf öğrencileri için 10 puntoluk harfler kullanılır. Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitaplarda, okuma hızını düşürmeyecek şekilde 18-22 puntolu (Koca, 2015, s. 7) veya büyük puntolu (20 punto, 22 punto ve 24 punto) ve normal kalınlıktaki harflerin kullanılması gerekir (Güneş, vd., 2007).

3. *Kâğıt*: Sayfaları temizlenebilir olmalıdır. Kitabın kâğıdı mat renkli, dayanıklı olmalı ve birinci veya ikinci hamur kâğıt kullanılmalıdır. Kullanılan kâğıdın kalitesine dikkat edilmeli, iki yaş sonrası çocuk kitapları için sayfaların kalınlığı incelmelidir.

4. *Kapak ve cilt*: Kapak tasarımı ilgi çekici, konu ile uyumlu, sanatsal bir anlatımı olmalıdır. Kitabın iç kapağı da resimli olmalıdır. Kitabın baskı sayısı iç kapakta yer almalıdır. Kitabın dayanıklılığını arttırılmalı; ciltlemede hem iplik hem de yapıştırıcı kullanılmalıdır. Karton kapaklı kitaplarda ise, kapağın üzeri lak veya sefyon ile kaplanmalıdır.

5. *Resimler*: Kitapların resimleri konuya uygun, anlaşılır, gerçekçi, ilgi çekici, çerçeve içinde, kaliteli ve metinle birbirini tamamlayıcı olmalıdır. Ayrıca resimlerde ayrıntılara dikkat edilmelidir. Resimler, sayfanın en uygun yerine konumlandırılmalıdır. Literatürde resimli çocuk kitaplarının okul öncesi dönem çocukların dili kurallarına göre öğrenmesinde, dinleme ve okuma becerisinin gelişmesinde, kitap ve okuma kültürü kazanmasında, bilişsel ve algılama gücünün artmasında, sosyalleşme ve iletişimin güçlenmesinde de etkili olduğu belirtilmiştir.

6. *Sayfa düzeni*: Kitap, okul öncesi dönem çocukları için, bir eğlenme, keşfetme, öğrenme, bilgilendirme ve duyarlık kazanma aracıdır. İyi tasarlanmış bir sayfa düzeni, henüz okuma yazma becerisi kazanmamış olan bu çocukların okuma eylemini bir alışkanlığa dönüşmesi ile kitapla sıkı bir ilişki kurulması sağlar. Bu açıdan çocuğun sayfayı okuma ve izleme rahatlığı, kitaptaki estetik denge önemli bir unsurdur. Sayfa kenarlarında ve satırlar arasında boşluklar bırakılmalıdır. Sayfa sayısı çocuğun seviyesine göre belirlenmelidir.

7. *Künye bilgileri*: Kitabın içinde yayınevini yayınladığı diğer çocuk yayınları ile ilgili bilgiler yer almalı; yazarın özgeçmişi hakkında bilgi verilmelidir. Kitapta içindekiler, rehber, sözlük bölümleri de olmalıdır.

8. *Diğer yazım, dil ve biçim özellikleri*: Çocuk kitaplarında yazım şekli önemlidir. Okul öncesi çocuk kitaplarında süslemeli harflerden kaçınmak, olabildiğince sade bir dil kullanmak gerekir. Kitaplarda çocukların kavram gelişimlerine katkı sağlayacak bir anlatım tercih edilmelidir. Türkçenin kuralları ve anlatımı çocuklara sezdirilmeden öğretilmelidir.

Çocuk kitaplarının biçimsel nitelikleri, özellikle okul öncesi dönemden başlayarak ileride okuma ve kitap kültürü edinmiş bireylerin yetişmesi için bir alt yapının oluşmasını sağlayacaktır (Güneş, vd., 2007). Bunun için çocuğun merak ve ilgi duyduğu konuya yönelik yazılı, resimli, görsel ya da işitsel bir kaynakla bu merakı ve ilgiyi tatmin etmeye çalışmak gerekir. Çocukta yeni konulara merak uyandırmak, onun soru sormasını desteklemek, ilgi duyabileceği yeni konular hakkında ön bilgiler vermek ve hayal gücünü destekleyici kitaplar sunmakla sağlanabilir. Çocuğun yazılı ve görsel kültürle iletişimini sağlayan önemli araçlardan biri olan kitabın hem dış yapı hem de içyapı özelliklerine uygun olarak hazırlanması gerekir.

Çocuk kitaplarında içerik, biçim, dil ve anlatım bakımından belirli ilke ve kurallara göre hazırlanmalıdır. Bu ilke ve kurallara uygun olarak üretilen kitaplar çocukların onları doğru kullanmalarına ve yararlı bilgi ve beceriler kazanmalarına neden olur. Kitabın biçim ve dış yapı özellikleri olarak başta tasarımı, kapağı, sayfa düzeni, resim, harf konuları çok önemlidir. Çünkü bu özellikler dikkate alınarak hazırlanırsa çocukla kitap arasında iyi bir iletişim sağlanabilir. Kitap, çocuğun ilgisini çekebilir. Çocuk, kitabı gördüğünde beğenmeli, almaya ve okumaya istek duymalıdır. Kitabın klasik kitap biçiminde olması gerekmez; oyuncaklara ya da çeşitli canlı, cansız varlıklara benzetilerek albeni yaratılabilir (Çınar, 2009).

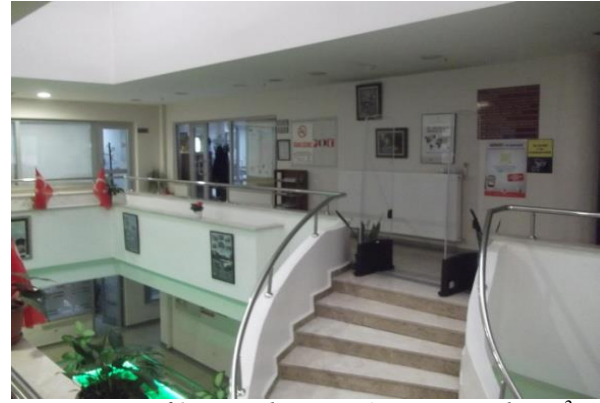
Daha önce de söylenildiği gibi, çocuk kitabında kullanılan dil önemlidir; çünkü çocukla kurulan dil iletişimi sağlar. Çocuk kitaplarında dil becerisi yoksa anlatım gerçekleşmez. Anlatımı gerçekleştirmek için, içeriği ve söylemi olan bir metne ve metinleştirmeye gereksinim vardır. Çocuk kitaplarında çocuğun dikkatini çekecek, çocuğun hoşuna gidecek, çocuğu etkileyecek başlıkları ve konuları bulmak gerekir. Çocuk kitapları, temel anlamda çocuğun hayata gidişini kolaylaştıran metinlerdir. Çocuk hayatı keşfetmek ve anlamak ister, anladıkça da kendi yaşama alanını genişletmek ister. Genel anlamda çocuk edebiyatının ve çocuk kitaplarının görevi, çocuğun hayatı keşfetmesinde ona iyi arkadaşlık yapmasıdır (Neydim, 2016b). İyi bir çocuk kitabı, çocukların kendi kaygılarını, korkularını, hayatla ilişkilerini özgürce ifade edebilmelerini sağlayacaktır. Bundan dolayı çocuk, metinden yola çıkarak kendini de anlatabilmelidir. Edebiyat, çocuğun metin üzerinden dilselleşmesi için kışkırtıcı pencereler sunar; özgürlük alanını genişletir. (Neydim, 2016a).

Bu çalışmada, Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü okul öncesi çocuk kitaplarının biçimsel özelliklerinin incelenmesinde burada belirtilen dış yapı ölçütlerinden yararlanılmıştır. Aynı zamanda literatürde çocuk kitaplarının dış yapı ölçütleri içinde diğer yazım, dil ve biçim özellikleri de bir başlık olarak yer almaktadır. Bu özelliklerin yukarıda belirtildiği gibi, çocuklar üzerinde önemli etki bırakması ve kitabın hem biçimsel hem de içerik özelliğine dair bilgi vermesi açısından çalışma kapsamına alınmıştır.

3. Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü

Bartın İl Halk Kütüphanesi, 1993 yılında kurulmuştur. 2001 yılına kadar Bartın Hendekyanı mevkiinde bir pasajın 2. katında hizmet vermiştir. Kütüphane, daha sonra buradan Bartın İl Özel İdaresi'ne ait 3 katlı tarihi bir binaya taşınmıştır. Bugün ise, Bartın Kültür Merkezi binasının 2. katında 14 personel ile hizmet vermektedir (Fotoğraf 1 ve Fotoğraf 2). Bu personelin 6'sı mesleki eğitim almış kütüphanecidir (Bartın İl Halk Kütüphanesi Kuruluş ve Tarihçemiz, 2019).

Kütüphanenin ödünç verme, çocuk bölümü, araştırma bölümü, internet erişim merkezi ve süreli yayınlar bölümü, teknik hizmetler bölümü ve gezici kütüphaneden oluşan alt birimleri vardır. Kütüphanenin alan büyüklüğü yeterli değildir. Tüm birimleri tek bir katta yer almaktadır. Buna rağmen kütüphane bulunduğu bölgede yetişkinler ve çocuklar tarafından yoğun olarak kullanılmaktadır.

Fotoğraf 1. Kütüphanenin Yer Aldığı Bina¹Fotoğraf 2. Kütüphanenin Araştırma Bölümü.²

Bartın İl Halk Kütüphanesi'nin dermesinde toplam 60.936 kitap vardır. Bu kitapların 42.461'i yetişkin ve 18.475'i çocuk kitaplarından oluşmaktadır.³ Kütüphanede, 291 çeşit süreli yayın ve 883 adet görsel-işitsel materyal vardır. Ayrıca 1999 yılından bugüne değin Bartın ilinde yayımlanan yerel gazeteler derlenerek kütüphane dermesi içine dâhil edilmiştir (Bartın İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonumuz, 2019).

Kütüphanenin Çocuk Bölümü, 0-14 yaş grubu çocuklara hizmet vermektedir. Bu bölüm, anaokulu ve yetişkin bölümü olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Anaokulu bölümü 0-6 yaş grubu çocukların ruh ve zihinsel gelişimini sağlamak, bilgilerini artırmak amacıyla oluşturulmuştur. Bu bölümde kitapların yanı sıra boyama kitapları, sesli kitaplar, yapbozlar, oyuncak vb. materyallerle okuyucu hizmeti verilmektedir (Fotoğraf 3, 4, 5, 6, 7, 8). Yetişkin çocuk bölümü ise, 7-14 yaş grubu çocukların eğitim-öğretimini desteklemek, okuma ve bilgi ihtiyaçlarını karşılamak, boş vakitlerini değerlendirmek amacıyla yönelik hizmetler sunmaktadır (Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü, 2019).

Fotoğraf 3. Oyun Alanı⁴Fotoğraf 4. Çocuk Bölümündeki Çocuk Oyuncakları⁵

¹ Bartın İl Halk Kütüphanesi Binası dış görünüm (Bartın Kültür Merkezi). 23 Eylül 2019 tarihinde <http://bartin.kutuphane.gov.tr/TR-91778/kurulus-ve-tarihcemiz.html> adresinden erişilmiştir.

² Bartın İl Halk Kütüphanesi Araştırma Bölümü. 23 Eylül 2019 tarihinde <http://bartin.kutuphane.gov.tr/TR-91782/binamiz.html> adresinden erişilmiştir.

³ Kitap sayılarına ilişkin bilgiler, 04.12.2019 tarihinde Bartın İl Halk Kütüphanesi Müdürlüğünden elde edilmiştir.

⁴ Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünden görünüm: oyun alanı (10 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

⁵ Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü okul öncesi dönem çocuklarının oyun alanı ve oyuncakları (10 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

Fotoğraf 5. Ödünç Verme Bankosu⁶Fotoğraf 6. Okul Öncesi ve İlk Okuma Kitapları⁷Fotoğraf 7. Okul Öncesi Dönem Çocuk Kitapları⁸Fotoğraf 8. Çocuk Dergileri⁹

4. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümündeki okul öncesi dönem çocuk kitaplarının dış yapı (kitabın boyutu, kâğıdın kalitesi, kapak, tasarım ve cilt özellikleri, sayfa düzeni, resimler ve harf büyüklükleri, yazar, yayıncı ve kitap bilgileri), yazım ve biçim özelliklerini incelemektir. Genel anlamda halk kütüphanelerinin derme geliştirme politikalarında okul öncesi dönem çocuk kitaplarının iç ve dış yapı yeterlilikleri konusunda çok özenli ve dikkatli hareket etmeleri beklenmektedir. Çocuk kitaplarında dış yapı unsurlarının ilgi çekme, merak uyandırma, özendirme, okuma isteği yaratma vb. duygu, düşünce ve hislerin eyleme dönüşmesini sağlayarak özellikler taşımalarının, kitabın tercih edilmesi yönünde olumlu katkıları bulunmaktadır. Bu kapsamda Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümündeki okul öncesi döneme ait kitapların dış yapı özellikleri temelinde araştırılması çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

5. Araştırmanın Yöntemi

5.1. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini oluşturan Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde 18.475 çocuk kitabı vardır. Bu evren içerisinde okul öncesine yönelik 0-6 yaş grubu için ayrılan bölümde bulunan çocuk kitapları örneklem olarak alınmış ve 2995 kitap incelenmiştir. Bartın İl Halk Kütüphanesi'ne gelen çocuk kitapları genellikle Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan gönderilmekte, kütüphaneciler tarafından

⁶Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü ödünç verme bankosu (09 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

⁷Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü okul öncesi ve ilk okuma çocuk kitapları (09 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

⁸Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü okul öncesi dönem çocuk kitapları (09 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

⁹Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü çocuk dergileri (10 Temmuz 2019 tarihinde çekildi).

“okul öncesi ve ilk okuma kitapları” (anaokulu bölümü olarak anılan 0-6 yaş grubu) ile “yetişkin çocuk kitapları” (yetişkin çocuk 7-14 yaş grubu) olarak ayrılmaktadır. Çocuk kitapları, halk kütüphanesinde çocuk bölümünde bulunmakla beraber, okul öncesi dönemine ait çocuk kitapları bölüm içinde ayrı bir alana yerleştirilmiştir. Çalışma kapsamında çocuk bölümündeki bu ayrı alana konulan tüm okul öncesi ve ilk okuma kitapları değerlendirilmiştir. Ancak otomasyon sisteminde bölümlere göre kitaplar değerlendirilemediğinden kütüphanedeki okul öncesi dönem çocuk kitaplarının sayısına tam olarak ulaşılamamaktadır. Bu nedenle okul öncesi ve ilk okuma çocuk kitapları birlikte değerlendirilmiştir.

Araştırma; Bartın İl Halk Kütüphanesi 0-6 yaş grubu çocuk bölümü kitaplarının dış yapı ölçütlerinin değerlendirilmesi amacı ile 08.07.2019 tarihinde başlamış ve 14 iş günü sürmüştür. Örneklem olarak alınan grupta çalışmanın yapıldığı tarihlerde ödünç verilen kitaplar araştırmaya dâhil edilememiştir.

5.2. Verilerin Toplama Aracının Hazırlanması

Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde gerçekleştirilen çalışma, örneklemin incelenmesi ve veri toplamanın daha sağlıklı bir ortamda gerçekleşmesi amacıyla yaz döneminde yapılmıştır. Veri toplama aşamasında kütüphanenin ödünç verme işlemleri devam etmiştir. Kütüphane katalog kayıtlarında, kullanılan Dewey Onlu Sınıflandırma (DOS) Sisteminde çocuk kitaplarını kolayca tespit edecek bir kayıt alanı bulunmamaktadır. Kütüphane otomasyonu üzerinde kitaplar, çocuk kitapları veya okul öncesi dönem çocuk kitapları olarak ayırt edilememektedir. Ancak açık raf sisteminde hizmet veren bu kütüphanede ebeveyn ve çocukların okul öncesi ve diğer çocuk kitaplarını ayırt etmelerini ve kitaplara kolay erişimlerini sağlamak üzere yukarıda da belirtildiği gibi “okul öncesi ve ilk okuma kitapları” ile “yetişkin çocuk kitapları” olarak bir ayırım yapılmıştır. Okul öncesi dönem olarak 0-6 yaş aralığı alınmıştır. Ayrıca araştırmada kütüphanede okul öncesi dönem kitapları ile ilk okuma kitaplarının bir arada bulunmasından dolayı 10 yaş grubuna hitap eden kitaplar da ele alınmıştır.

Araştırmada Demircan (2006) tarafından geliştirilen ölçütten yararlanılarak bir “**Kitap Değerlendirme Formu**” oluşturulmuş ve veri toplama aracı olarak kullanılmıştır. Ayrıca Koca (2015), Okuyan ve Karagül (2011), Körükçü (2012), Güneş ve arkadaşları (2007) tarafından belirtilen okul öncesi çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinden de yararlanılmıştır. Araştırmada çocuk kitapları boyut, sayfa sayısı, harfler, kâğıt, kapak ve cilt, resimler, sayfa düzeni, yazar, yayım yılı ve yayıncı bilgisi, yaş grubu, yazım, dil ve biçim özellikleri açısından değerlendirilmiştir. Ayrıca kitapları incelerken dış yapıda görülen içeriğe ilişkin bazı özelliklerin önemli olacağı düşünülerek bu bilgilere de yer verilmiştir. Ancak çalışmanın geneli dış yapı unsurları oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Okul öncesi çocuklar için ayrılan bölümdeki kitapların;

1. Boyutları ne aralıktadır?
2. Sayfa sayıları ne aralıktadır?
3. Harf büyüklükleri nedir?
4. Kâğıt kalitesi nedir?
5. Dış kapak özellikleri nasıldır?
6. Cilt özellikleri nasıldır?
7. Sayfa düzeni ve resim özellikleri nelerdir?
8. Okuma kolaylığı ne ölçüdedir?
9. Yazarları, yayıncıları nasıl bir sıklık göstermektedir?
10. Yayım yılına göre dağılımı nasıldır?
11. Yaş grubuna göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
12. Diğer yazım, dil, biçim ve içerik özellikleri nelerdir?

Verilerin toplanmasında örneklemini oluşturan 2995 adet kitabın her biri somut bir şekilde ele alınarak fiziksel özellikleri incelenmiş ve Kitap Değerlendirme Formu doldurulmuştur. Daha önce belirtildiği üzere, okul öncesi dönem kitaplarının kütüphanenin kullandığı otomasyon sisteminden tespit edilerek daha kolay erişilmesi mümkün olmamıştır. Aynı zamanda kütüphane katalog kayıtları da oluşturulan Kitap Değerlendirme Formunda bulunan başlıkları karşılayacak detayda değildir.

5.3. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri, betimsel analiz yöntemi ile değerlendirilmiştir. Veri toplama aracı olarak kullanılan “Kitap Değerlendirme Formundan” elde edilen bulgular, tanımlayıcı istatistiksel analizler için sıklık, frekans (f) ve yüzde (%) olarak hesaplanmış, tablolar ve grafikler halinde özetlenerek araştırma sorularına cevap aranmıştır.

6. Bulgular

6.1. Boyut Özellikleri

Çocuk kitaplarının, çocukların dikkatlerini çekmek amacı ile farklı boyutlarda ve geometrik özelliklerde tasarlandığı bilinmektedir. Bu nedenle araştırma kapsamında, Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümündeki kitaplar, boyutlarına göre sınıflandırılmıştır. Elde edilen veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Boyutlar	f	%
15 cm. ve küçük	182	6,08
15-20 cm.	354	11,82
21-30 cm.	1304	43,54
30 cm. - 40 cm.	70	2,34
20x20 cm.	494	16,49
25x25 cm.	381	12,72
10x20 cm. ve üzeri	24	0,80
40 cm. ve üzeri	47	1,57
20x25 cm. ve üzeri	139	4,64
Toplam	2995	100

Tablo 1. Boyut Özellikleri

Kitapların %43,54’ü 21-30 cm. aralığında, %16,49’u 20x20cm. (kare), %12,72’si 25x25 cm. (kare), %11,82’si 15-20 cm. arasında %6,08’i 15 cm. ve küçük, %4,64’ü 20x25 cm. ve üzeri, %2,34’ü 30- 40 cm. arasında, %1,57’si 40 cm. ve üzeri, %0,80’ni 10x20 cm. ve üzeridir. Araştırmada okul öncesi çocuk kitaplarının %33,85’inin kare veya dikdörtgen biçiminde olduğu belirlenmiştir. Genellikle kitapların boyutları 20 cm. üzerindedir. Ayrıca kitaplar kolay taşınabilir özelliktedir.

6.2. Sayfa Özellikleri

Çocuk kitaplarında, sayfa sayısı daha çok çocuğun seviyesine göre belirlenmektedir. Çalışma kapsamında, 0-6 yaş grubu çocuk kitapları için; 30 sayfadan az, 31-50 sayfa arası, 51-99 sayfa ve 100 sayfa ve üzeri olmak kaydı ile değerlendirme yapılmış, veriler Tablo 2’de sunulmuştur.

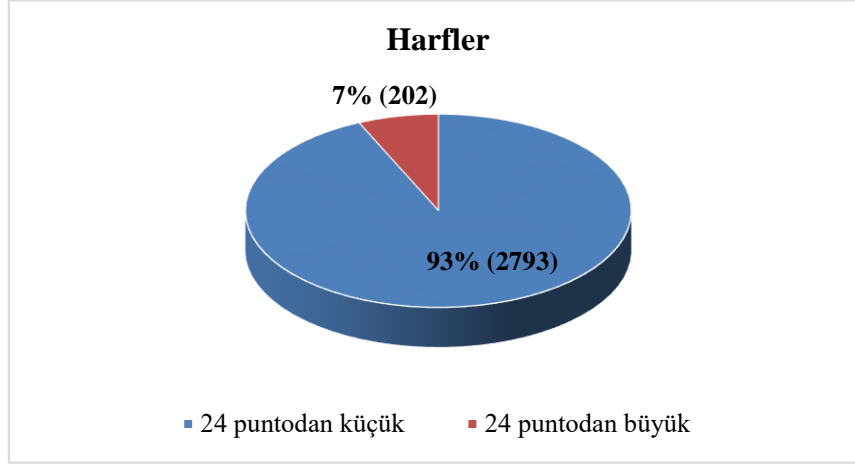
Sayfa Sayısı	f	%
30'dan az	2615	87,31
31-50	348	11,62
51-99	27	0,90
100 s. ve üzeri	5	0,17
Toplam	2995	100

Tablo 2. Sayfa Sayısı

Kitapların %87,31’inin sayfa sayısı 30’dan az, %11,62’sinin 31-50 arası, %0,90’nın 51-99 arası ve %0,17’sinin 100 sayfa ve üzeridir. Araştırmada çocuk bölümündeki kitapların çocuğun seviyesine uygun olarak 30 sayfadan daha az olduğu tespit edilmiştir.

6.3. Harf Özellikleri

Çocuk kitaplarında, harflerin büyüklüğü çocuğun seviyesine göre belirlenmektedir. Koca (2015, s. 7), okul öncesi dönem çocukları için okunacak kitaplarda tavsiye edilen harf büyüklüğünü 18-22 punto olarak belirtmiştir. Güneş ve arkadaşlarına (2007) göre ise, okul öncesi dönem çocuk kitaplarında, çocukların okuma hızını düşürmeyecek şekilde büyük puntolu (20 punto, 22 punto ve 24 punto) ve normal kalınlıktaki harfler kullanılmalıdır. Çalışma kapsamında değerlendirilen örneklerin çok geniş olması nedeniyle Koca ile Güneş ve arkadaşları tarafından da desteklenen punto büyüklüğü dikkate alınmış ve değerlendirme 24 punto üzerinden yapılmıştır. Çalışma kapsamında, kitapların harf büyüklükleri 24 puntodan büyük ve 24 puntodan küçük olmak kaydı ile değerlendirilme yapılmış olup veriler Grafik 1’de gösterilmiştir.

Grafik 1. Harf Özellikleri (punto büyüklüğü)

Kitapların %93’ünün 24 puntodan büyük, %7’sinin ise 24 puntodan küçük olduğu tespit edilmiştir. Çocuk Bölümündeki okul öncesi ve ilk okuma kitaplarının harflerinin ise 24 puntodan büyük olduğu tespit edilmiştir.

6.4. Kâğıt Özellikleri

Okul öncesi çocuk kitapları renkli, kuşe ve birinci hamur kâğıdına basılmalıdır. Sayfalarının ve kâğıdının kaliteli olmasına dikkat edilmelidir. Çalışmada çocuk kitaplarının kâğıt özellikleri kuşe ve mat olarak bir değerlendirme yapılmış, elde edilen veriler Tablo 3’te sunulmuştur.

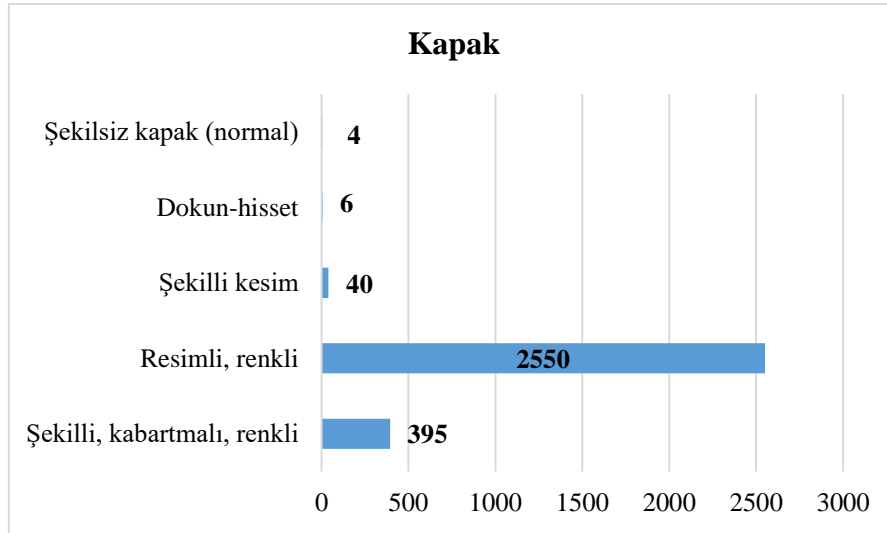
Kâğıt	f	%
Kuşe	2234	74,60
Mat	761	25,40
Toplam	2995	100

Tablo 3.Kâğıt Özelliği

Kitapların %74,6’sı kuşe kâğıt, %25,4’ü ise mat kâğıt özelliğine sahiptir. Genellikle kitaplarda birinci hamur kâğıt kullanılmıştır. Kütüphanedeki okul öncesi çocuk kitaplarının kâğıdı kuşe ve renkli özellik taşımaktadır.

6.5. Dış Kapak ve Cilt Özellikleri

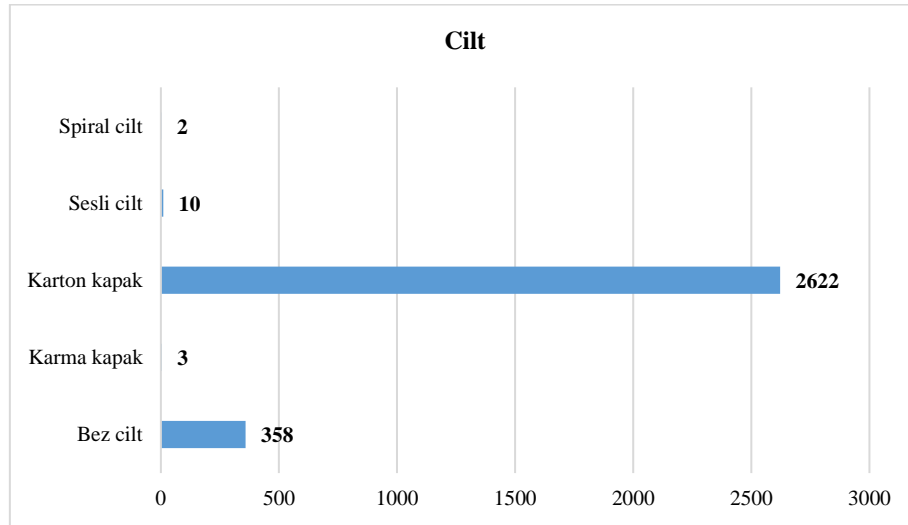
Çocuk kitaplarının dış kapakları renkli resimli, ilgi uyandırıcı, konu ve içerik uyumlu, farklı biçimlerde dikkat çekici, cildinin ise sağlam ve dayanıklı olmalıdır. Araştırmada kitapların kapakları resimli, düz, şekilli, kabartmalı, dokun-hisset özelliklerine göre incelenmiştir. Ciltleri ile ilgili olarak ise bez, spiral, sesli, karton ve karma kapak özelliklerine göre bir değerlendirme yapılmıştır.

Grafik 2. Kapak Özellikleri (dış kapak)

Kitapların %85,14'ü resimli-renkli, %13,19'u şekilli-kabartmalı-renkli, %1,34'ü şekilli kesim, %0,20'si dokun-hisset, %0,13'ü şekilsiz kapak (sadece kitap başlığı olan, düz-normal kapak) özelliğine sahiptir (Grafik 2). Büyük çoğunluğunun kapak özelliğinin çocukları cezbedici ve dikkat çekici olması anlamlı bulunmuştur. Aynı zamanda kitabın kapağı ilgi çekici, renkli, konu ve içerik ile de uyumludur.

Kitapların %87,55'i karton kapaklıdır. Geriye kalanların %11,95'i bez cilt, %0,33'ü sesli cilt, %0,10 karma cilt ve %0,07'si spiral ciltlidir (Grafik 3). Kitapların dayanıklılığını ve kullanım süresinin artırılabilme adına kütüphane tarafından kitapların dışı saydam bir koruyucu ile kaplanmıştır. Bu durum, kitapların cilt ve kapakların dağılmasına engel olmakta ve temizlenebilir olmasını sağlamaktadır.

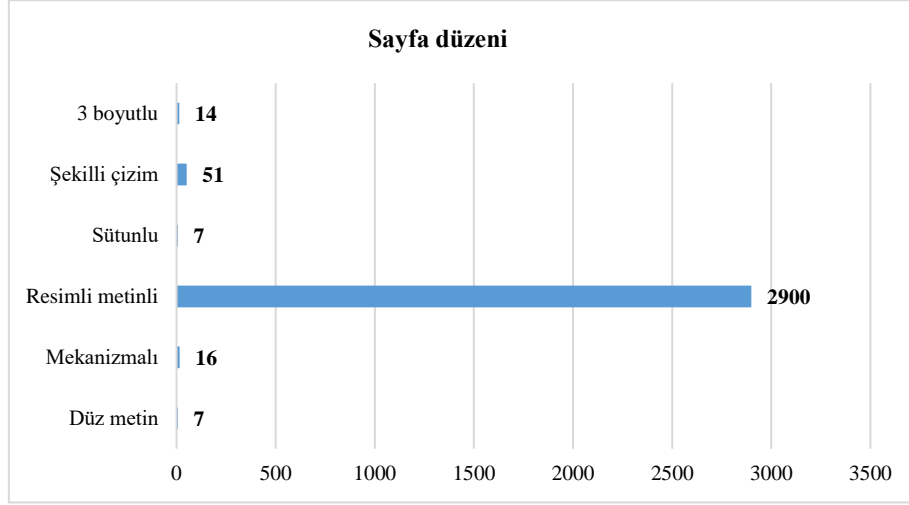
Grafik 3. Cilt Özellikleri

Bazı kitapların dış kapaklarında ciltleme için farklı materyaller kullanılmaktadır. Kitapların kullanıcılara sunumunda içeriğinin incelenmesine engel olabilecek streç film gibi kaplama materyali ile paketlenildiğinde iç kapakta belirtilen yaş grubu, pedagojik onaylı gibi bilgilendirici özellikler bilinmemektedir. Bundan dolayı yayınevlerinin bu tür bilgileri ayrıca dış kapakta da vermesi tavsiye edilir.

6.6. Sayfa Düzeni Özellikleri ve Resimler

Çocuk kitaplarında sayfa kenarlarında alt-üst, sağ-sol boşlukların geniş ve satır arası boşlukların birden çok olmasına dikkat edilmelidir. Kitaplar, resimli, metnin sayfada dengeli dağıldığı, renkli, ilgi çekici, kaliteli ve süsleme unsurları açısından metinle birbirini tamamlayıcı olmalıdır. Çalışmada; sayfa düzeni

sütunlu, düz metin, mekanizmalı, resimli metinli, şekilli çizim, 3 boyutlu olmak kaydı ile değerlendirme yapılmıştır. Resimler ise renkli resim, siyah-beyaz resim ve sade metin olma özelliklerine göre incelenmiştir. Elde edilen veriler Grafik 4 ve Tablo 4'te sunulmuştur.

Grafik 4. Sayfa Düzeni Özelliği

Kitapların sayfalarının %96,83'ü resimli metinli, %1,71'i şekilli-çizimli, %0,23'ü düz metinli ve sütunludur. Diğer kitapların %0,53'ü mekanizmalı ve %0,47'si 3 boyutludur. Genellikle okul öncesi kitapların sayfa kenarlarında alt-üst, sağ-sol boşluklar geniş ve satırlar arası boşluklar birden çok bırakılmıştır.

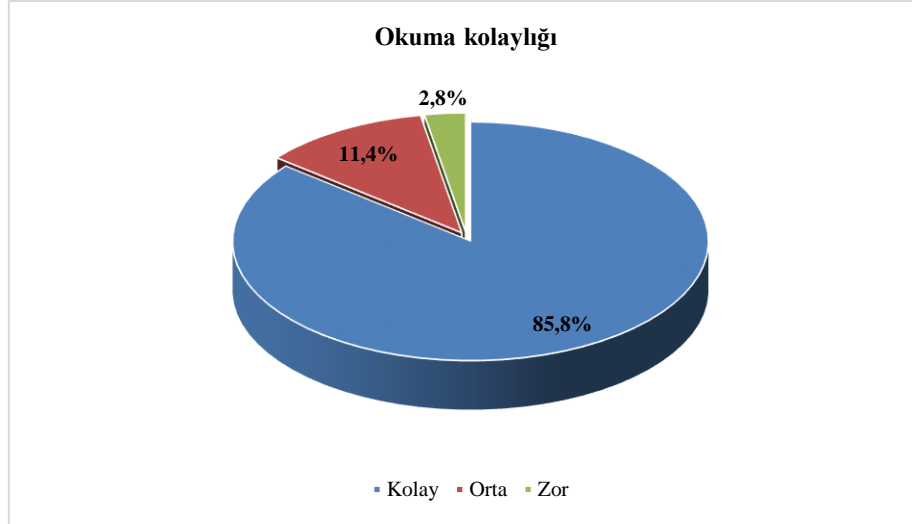
Resimler	f	%
Renkli resim	2970	99,17
Renksiz resim (siyah-beyaz)	18	0,60
Renksiz, şekilsiz sade metin	7	0,23
Toplam	2995	100

Tablo 4. Kitap İçindeki Resimlerin Özelliği

Kitapların %99,17'si renkli resimli, %0,60'ı siyah-beyaz resimli, %0,23'ü ise resimsiz, şekilsiz, sade metinlidir. Kütüphanede okul öncesi çocuk kitaplarının resimli, çekici, sayfa düzeninin rahat olması ve resimlerin sayfanın uygun yerine konumlandırılması anlamlı bulunmuştur. Ayrıca resimler ve şekiller konu ve içeriğe uygun, anlaşılır, dikkat çekici ve metinle birbirini tamamlayıcı özellik taşımaktadır.

6.7. Okuma Kolaylığı

Kitapların okuma yaş gruplarına göre, okuma kolaylığını tespit edebilmek için şu özelliklere bakılmıştır. Kitabın tek veya çift satır aralığı ile yazılması, küçük veya büyük punto kullanımı, yazı stili, sayfanın alt-üst, sağ-sol boşluklarının gözü yoracak şekilde az veya yormayacak şekilde düzgün olması durumu incelenmiştir. Aynı zamanda, resimlerin ve çizimlerin metin içinde dengeli dağılımının olup olmamasına bakılmıştır. Kitapların okuma zorluğu derecesini kolay-orta-zor olarak tanımlamasına bu derecelendirmeler yardımcı olmuştur.

Grafik 5. Okuma Kolaylığı Dağılımı

Okul öncesi kitapların %85,8'i (2571 kitap) okuması kolay, %11,4'ü (341 orta) okuması orta zorlukta ve %2,8'i (83 kitap) okumasının zor nitelikte belirlenmiştir (Grafik 5). Kütüphanedeki çocuk kitaplarının çoğunluğunun okuması kolaydır ve az sayfadan oluşmaktadır.

6.8. Yazar, Yayıncı Bilgisi ve Yayımlı Yılı

Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde tanınmış ve önemli çocuk kitapları yazarlarının ve yayınevlerinin eserleri yer almaktadır. Kütüphanede 367 farklı yerli yazarın çocuk kitabı vardır. Çeviri kitapların ve yazarı belli olmayan anonim eserlerin de dermede önemli bir yeri olduğu görülmüştür. Buna göre ilgili koleksiyonun, %37,13 çeviri kitaplar, %12,32'si anonim kitaplar, %50,55'i ise yerli yazarların kitaplarıdır (Tablo 5).

Yazarlar	f	%
Anonim	369	12,32
Çeviri	1112	37,13
Aytül Akal	55	1,84
Gülнар Kandeyer	41	1,37
Tuba Bozcan	40	1,34
Nilüfer Velieçoğlu	39	1,30
Şükran Uzun	39	1,30
Ayla Çınaroğlu	38	1,27
Mevlana İdris	32	1,07
Fatih Erdoğan	31	1,04
Devrim Altay	30	1,00
Nalan Aktaş Sönmez	25	0,83
Mavisel Yener	23	0,83
Tuncel Altınköprü	23	0,83
Mehmet Hengirmen	21	0,70
Suat Turgut	21	0,70
Bengi Semerci	20	0,67
Salih Memecan	20	0,67
Bestami Yazgan	18	0,60
Çiğdem Güneş	17	0,57
Üzeyir Gündüz	17	0,57
İlkay Marangoz	16	0,53

Gülsüm Cengiz	15	0,50
Mustafa Orakçı	15	0,50
Mustafa Balel	14	0,46
Ayşen Oy	12	0,40
Hümevra Bektaş	12	0,40
Koray Avcı Çakman	12	0,40
Mahmut Yılmaz	12	0,40
Tülin Kozikoğlu	12	0,40
Murat Tuncel	11	0,37
Mustafa Ruhi Şirin	11	0,37
Olcay Güner	11	0,37
Sema Gökçe	11	0,37
Yıldız Çelik	11	0,37
Aysel Gürmen	10	0,33
Ayşe Sarıçicek	10	0,33
Münevver Oğan	10	0,33
Özge İnce	10	0,33

Tablo 5. Yazar Bilgisi

Yukarıdaki tabloda yerli yazarların kütüphanede bulunan kitap sayısı 10 ve daha fazla olanların adları gösterilmiştir. Aytül Akal, Gülnar Kandeyer, Tuba Bozcan, Nilüfer Velieçoğlu, Şükran Uzun, Ayla Çınaroğlu gibi yazarların 30'dan fazla okul öncesi kitabı kütüphane bulunmaktadır. Aynı zamanda kütüphanede 165 farklı yazarın 2 ile 9 arasında değişen sayıda çocuk kitabı vardır. Bunlar Berna Yeşilova, Serpil Ural, Melike Günyüz, Kısmet Türkoğlu, Betül Sayın, Ferzende Tanışır, Elif K. Tanışır, Ezgi Perktaş, M. Tunç Atalay, Aytül Akal, Sevim Ak, Yaşar Koca, Behiç Ak, H. Salih Zengin, Yalvaç Ural, Selen Somer, Selçuk Demirel, Ayşe Şule Bilgiç, Yekta Kopan, Yusuf Çopur, Ayfer Gürdal Ünal... gibi tanınmış okul öncesi ve çocukluk dönemi yazarlarıdır.

Kütüphanede 164 farklı yazarın sadece bir kitabının bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlar Ahmet Büke, Banu Aksoy, Betül Zarifoğlu, Bilgin Adalı, Can Göknil, Çiçek Köse, Erol Büyükmeriç, Esra Ercan Bilgiç, Görkem Yeltan, Gülsevin Kırıl, Hakan Bayhan, Mehmet Demirhan, Mustafa Asoğlu, Mürüvvet Adalı Uygun, Özlem Şekercioğlu, Salim Keskingöz, G. Sinem Polat, Tuğçe Macit, Ümit Yaşar Özkan, Yaşar Fırat, Yeşim Özen ve Zeynep Sevide Paksu... gibi yazarlardır.

Yayıncı/Yayınevi Adı	f	%
Ata Yayıncılık	123	4,11
Uçan Balık	94	3,14
Yumurcak	94	3,14
Türkiye İş Bankası Yayınları	85	2,83
Yapı Kredi Yayınları	84	2,80
Nar Yayınları	80	2,67
Tudem Çocuk Yayınları	77	2,57
Berkay Çocuk	70	2,34
Binbir Çiçek	69	2,30
Çilek Kitapları	66	2,20
Morpa Yayınları	61	2,04
Yeşil Dinazor	56	1,87
Kaknüs	54	1,80
Engin Yayınevi	53	1,77
Erdem Çocuk Yayınları	53	1,77

Final Çocuk Yayınları	51	1,70
Damla Yayınevi	44	1,47
Nilüfer Yayınları	44	1,47
Mavi Bulut	38	1,27
ODTÜ Yayıncılık	36	1,20
Timaş Çocuk Kitapları	35	1,17
Doğan Egmont	34	1,14
Eğiten Kitap	32	1,07
Eksik Parça	32	1,07
Mandolin Yayınları	32	1,07
Edam	30	1,00
Parıltı	30	1,00

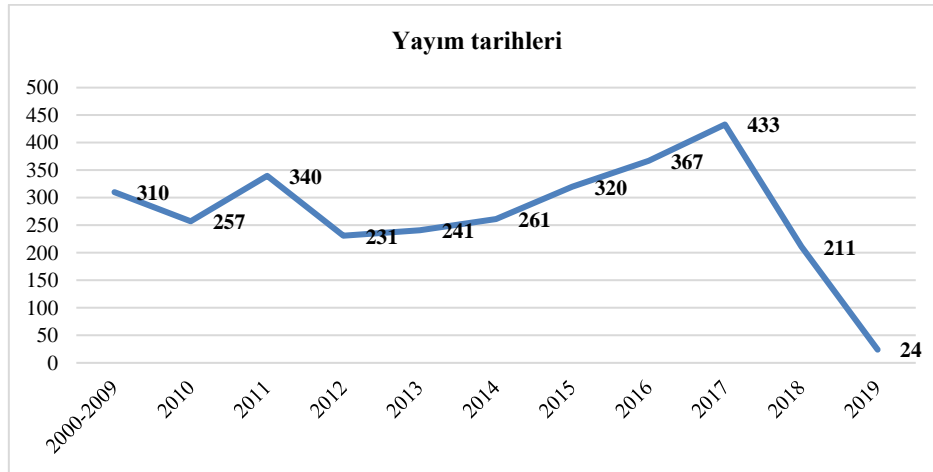
Tablo 6. Yayınevleri Bilgisi

Kütüphanede aralarında Türkiye'nin seçkin ve önemli yayınevlerinin bulunduğu 247 farklı yayınevinin okul öncesi çocuk kitapları vardır. Kitapların yayınevlerine göre dağılım listesini gösteren tabloda kütüphanede 30 ve üzerinde kitabı olan yayınevlerine yer verilmiştir (Tablo 6). Buna göre Ata, Uçan Balık, Yumurcak, Türkiye İş Bankası, Yapı Kredi, Nar, Tudem, Berkay, Binbir Çiçek, Çilek, Morpa, Yeşil Dinazor, Kaknüs, Engin, Erdem ve Final yayınevlerinin kütüphanede bulunan kitap sayısı 50'nin üzerindedir.

Kütüphanede kitap sayısı 20 ile 29 arasında değişen 17 yayınevi (Can, Vak Vak, Poti Kare, Kırmızı Kedi Çocuk vb.) vardır. Kitap sayısı 10 ile 19 arasında değişen 41 yayınevi (Almidilli, Yapboz, Ya-Pa, Beyaz Balina, Caretta, Günışığı vb.) bulunmaktadır. Ayrıca kitap sayısı 1-9 arasında değişen 162 yayınevi (Çizmeli Kedi, Yakamoz, Uçan Fil, Yağmur Çocuk vb.) kütüphanede temsil edilmektedir.

Görüldüğü gibi, kütüphanenin çocuk bölümünde resimli, öğretici, karakter ve değerler eğitimi, çocuk psikolojisi, eğitimi, masallar, kahramanlık öyküleri, bilim insanı ve tanınmış kişilerin hayat hikâyeleri vb. konularda okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yerli pek çok yazar ve yayınevinin güncel kitapları bulunmaktadır.

Çalışmada çocuk kitaplarının basım yılı 2000-2009 olanların toplam sayısı ile 2010 yılı ve sonrası basım yılları ele alınmıştır. Kitapların yayım tarihlerine göre dağılımları Grafik 6'da sunulmuştur.

Grafik 6. Kitapların Yayım Tarihlerine Göre Dağılımları

Kütüphanede basım yılı 2000-2009 aralığında olan 310 adet okul öncesi dönem çocuk kitabı vardır. 2010 yılı 257, 2011 yılı 340, 2012 yılı 231, 2014 yılı 241, 2015 yılı 261 olan kütüphanedeki çocuk kitap sayısı, 2016 yılında 367'ye ve 2017 yılında ise 433'e çıkmıştır. 2018 yılında okul öncesi kitap sayısının (211 adet) azaldığı görülmektedir. Kitapların %10,35'i 2000-2009 yılları arasında yayımlanan

eserlerden oluşmaktadır. %89,65'i ise, 2010 yılı ve sonrası yayınlardır. Buna göre, kütüphanede çocuklara yönelik kitapların güncel olduğu tespit edilmiştir.

6.9. Yaş Grubu

Çalışmanın önceki bölümlerinde de belirtildiği gibi, kütüphaneciler tarafından kitaplar “okul öncesi/ilk okuma kitapları” (0-6 yaş grubu) ile “yetişkin çocuk kitapları” (7-14 yaş grubu) olarak ayrılmakta ve iki ayrı bölümde yerleştirilmektedir. Bununla birlikte, okul öncesi dönem bölümüne ayrılan kitaplar, yaş aralığına göre değerlendirildiğinde, kitaplar üzerinde farklı yaş ve sınıf kategorilerinin olduğu görülmektedir. Kitaplar üzerinde okul öncesi dönem, ilk okuma kitapları, +2,+3,+4 yaş grubu gibi ifadeler ile birlikte 1. ve 2. sınıf, 2. ve 3. sınıf gibi ifadeler dikkat çekmektedir. Bu nedenle çalışmada, incelenen kitaplar arasında, okul öncesi dönem kitapları ile ilk okuma kitapları bir arada bulunduğundan yaş gruplarının değerlendirilmesinde bu husus dikkate alınmış ve değerlendirme Tablo 7’de verildiği şekli ile yapılmıştır.

Yaş Grupları	f	%
2 + üzeri	3	0,10
3 + üzeri	14	0,47
4 + üzeri	14	0,47
5 + üzeri	49	1,63
6 + üzeri	1011	33,76
Okul öncesi	1694	56,56
İlk okuma kitapları	210	7,01
Toplam	2995	100

Tablo 7. Yaş Grupları

Kitapların %56,56’sı kapağın üstünde veya iç kapağında herhangi bir yaş grubu belirtilmeyen okul öncesi çocuk kitaplarıdır. %33,76’sında 6 yaş ve üzeri, %1,63’ünde 5 yaş ve üzeri, %0,47’sinde 4 yaş ve üzeri,%0,47’sinde 3 yaş ve üzeri, %0,10’nunda 2 yaş ve üzeri olduğunu belirtilen yaş grubuna ilişkin bir ibare vardır. Ayrıca kitapların %7,01’inde ilk okuma kitabı ifadesi yer alır.

6.10. Yazım, Dil, Biçim ve İçerik Özellikleri

Çocuk kitaplarında yazım, dil, biçim ve içerik özellikleri oldukça önemlidir. Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan kitaplarda kolay, anlaşılır, okunabilir, çarpıcı yazım şekli seçmek ve olabildiğince sade harfler kullanmak gerekmektedir. Ayrıca kitaplar, çocukların eğitim-öğretimine yönelik video desteği, çizim-boyama gibi ayırt edici özellikler taşımalıdır. Araştırmada, ayırt edici özellikler dikkate alındığında kitapların el yazılı, görme engellilere yönelik, çizim-boyama kitabı, CD-DVD-video destekli, çantalı olmalarına göre bir değerlendirme yapılmıştır.

Yazım ve Biçim Özellikleri	f	%
El yazılı olanlar	233	7,78
Görme engellilere yönelik	14	0,47
Çizim-boyama kitabı	26	0,87
CD-DVD-Video destekli	32	1,07
Çantalı	14	0,47

Tablo 8. Yazım ve Biçim Özellikleri

Kütüphanede kitapların %7,78’inin el yazılı, %1,07’sinin basılı metin yanında CD, DVD ve video destekli, %0,47’sinin çantalı eğitim setli ve %0,87’si çizim ve boyama içeriklidir. %0,47’si ise, görme engellere yöneliktir (Tablo 8). Bu kitaplarda, görme engelli kişilerin okuyup yazması için Braille alfabesi kullanılmıştır. Kütüphanede özel kullanıcılara yönelik çocuk kitaplarının bulunduğu tespit edilmiştir.

Çocuk kitapları, okul öncesi ve okul çağı çocuklarında dil gelişimini etkileyen önemli bir faktördür. Çocuk kitapları okul öncesi dönemden itibaren, çocuğun dil, konuşma, dinleme, okuma ve anlama becerilerinin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Çalışmada bu hususlar göz önünde bulundurulurak kitapların dil özelliklerine de yer verilmiş ve veriler Tablo 9’da sunulmuştur.

Dil Özellikleri	f	%
Arapça Türkçe, Türkçe-Arapça, Arapça	3	0,10
İngilizce	15	0,50
Türkçe	2977	99,40
Toplam	2995	100

Tablo 9. Dil Özellikleri

Çocuk bölümündeki kitapların büyük bir kısmı (%99,40) Türkçe kitaplardan oluşmaktadır. Türkçe kitapların yanı sıra çocukların yabancı dil eğitimini sağlamak amacıyla İngilizce ve Arapça kitapların da koleksiyonda bulunduğu tespit edilmiştir (Tablo 9).

Çocuk kütüphanelerinde henüz okumaya başlamamış ya da yeni okumaya başlamış çocuklar için renkli, resimli, sanat ve edebiyat değeri olan kitapların yanı sıra, öğretici ve yetiştirici işlevi olan kitaplar da bulunmalıdır (Alpay, 1991, s. 62). Okul öncesi dönem çocuklarının eğitiminde öğretici, edebi ve bilimsel çocuk kitapları, hikâyeler, masallar, eğitim kitapları önemli rol oynamaktadır. Bunlar çocukların harfleri ve kelimeleri tanımalarını sağlar ve zihinsel-duygusal-düşüncel gelişimlerini destekler. Bu bağlamda çalışmada kitaplar pedagoğ onaylı, davranış-değer ve karakter eğitimi, dünya klasikleri, Atatürk serisi, bilim ve bilim insanları serisi, Nasreddin Hoca serisi vb. içeriklerine göre gruplandırılmış ve veriler Tablo 10’da sunulmuştur.

İçerik Özellikleri	f	%
Davranış, değerler ve karakter eğitimi	135	4,51
Pedagoğ, psikoloğ, uzman ve danışman onaylı	39	1,30
Dünya klasikleri	58	1,94
Atatürk serisi	21	0,70
Bilimsel-bilim adamları serisi	13	0,43
Nasreddin Hoca serisi	21	0,70
National Geographic çocuk serisi	10	0,33
TÜBİTAK Popüler Bilim çocuk serisi	33	1,10

Tablo 10. İçerik Özellikleri

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, çocuk kitaplarının %4,51’i davranış, değerler ve karakter eğitimi, %1,94’ü dünya klasikleri, %1,10’nu TÜBİTAK popüler bilim çocuk, %0,70’i Atatürk serisi, %0,70’i Nasreddin Hoca, %0,43’ü bilim adamları, %0,33’ü ise National Geographic çocuk serilerinden oluşmaktadır. Çocuk bölümündeki kitapların %1,30’luk kısmının pedagoğ ve psikoloğ gibi uzman kişilerin onayından geçen yayınlar olması dikkat çekicidir.

7. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmada Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde yer alan *-okul öncesi ve ilk okuma kitaplarına-* ilişkin dış yapı özelliklerine göre bir değerlendirme yapılmıştır. Daha önce belirtildiği gibi, değerlendirme kapsamında araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Verileri toplama aracı olarak kullanılan “Kitap Değerlendirme Formu” ile kitaplara yönelik 12 soru sorulmuş ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir.

Araştırma sorularından birincisi “Okul öncesi çocuklar için ayrılan bölümdeki kitapların boyutları ne aralıktadır?” sorusudur. Kütüphanede okul öncesi çocuk kitaplarının %34,75’inin kare veya dikdörtgen biçiminde olduğu belirlenmiştir. Çocuk kitaplarının çocuğun seviyesine uygun olarak 16x23 cm. büyüklüğünde olması veya boyutlarının dikdörtgen ve kare biçiminde olması beklenir (Demircan, 2006, s. 14). Ayrıca iki yaşa kadar çocukların kitapları ellerinde kolay tutmalarını ve sahiplenme duygusunu tadabilmeleri için hedef kitleye yönelik kitaplar küçük boyutta olmalıdır (Koca, 2015, s. 5). Bartın İl Halk Kütüphanesi’nde genellikle kitapların boyutları okul öncesi çocuklar için uygundur. Ayrıca kitaplar kolay taşınabilir özelliğindedir.

Araştırma sorularından ikincisi “*Kitapların sayfa sayıları ne aralıktadır?*” sorusudur. Kitapların %87,31’inin sayfa sayısı 30’dan azdır. Sayfa sayısı çocuğun seviyesine göre belirlenmeli ve kolay okunabilir, az sayfa olmalıdır (Demircan, 2006, s. 14). Kütüphanedeki kitapların sayfa sayısı okul öncesi çocuklar için uygundur.

Araştırma sorularından üçüncüsü “*Kitapların harf büyüklükleri nedir?*” sorusudur. Harflerinin büyüklükleri açısından kitapların %93’ünün 24 puntodan büyük olduğu saptanmıştır. Kitapların harf büyüklüğü ilköğretim 1., 2. ve 3. sınıf öğrencileri için 12 puntodan büyük olmalıdır. Okul öncesi kitaplar için ise, harf büyüklüğü 18-22 punto veya büyük puntolu (24 punto) ve normal kalınlıktaki harfler kullanılmalıdır (Demircan, 2006, s. 14; Koca, 2015, s. 7; Güneş vd., 2007). Okul öncesi dönem çocukları göz önünde bulundurulduğunda, harf puntosunun büyüklüğü çocuk kitapları için uygundur.

Araştırma sorularından dördüncüsü “*Kitapların kâğıt kalitesi nedir?*” sorusudur. Kitapların %74,6’sı kuşe, %25,4’ü ise mat kâğıttır. Çocuk kitaplarının kâğıdı mat renkli olmalı, kâğıdın kalitesine dikkat edilmeli ve öncelikle birinci hamur kâğıt kullanılmalıdır (Demircan, 2006, s.14). Ayrıca bir yaşından önce plastik ya da bez kitaplar, bir yaşından sonra çocuğun sayfaları çevirebilme yeteneği arttığı için kartondan yapılmış kitaplar kullanılmalıdır. İki yaşından sonra da sayfaların kalınlığı incelemeye başlamalıdır (Koca, 2015, s. 5). Kütüphanedeki kitapların büyük bir kısmında kuşe ve birinci hamur kâğıt kullanılmıştır. Kâğıt kalitesi açısından okul öncesi çocuklar için uygundur.

Araştırma sorularından beşincisi “*Kitapların dış kapak özellikleri nasıldır?*” sorusudur. Kitapların dış kapağı koleksiyonun %85,14’ünde resimli ve renklidir. Ayrıca şekilli-kabartmalı-renkli, şekilli kesim, dokun-hisset özelliğine sahip dış kapağı olanları da vardır. Okul öncesi çocuklar için dış kapak renkli, resimli, ilgi çekici ve cezbedicidir.

Araştırma sorularından altıncısı “*Kitapların cilt özellikleri nasıldır?*” sorusudur. Kitapların büyük çoğunluğu (%87,55’i) karton kapaklıdır. Kitapların ciltlerinin dağılmaması için hem yapıştırıcı hem de iplik kullanılmıştır. Kütüphane tarafından ciltlerin kullanılabilirliğini ve dayanıklılığını artırmak için saydam bir materyal ile kitapların üzerleri kaplanmıştır.

Araştırma sorularının yedincisi “*Kitapların sayfa düzeni ve resim özellikleri nelerdir?*” sorusudur. Kitapların %96,83’ü resimli metinlidir. Genellikle sayfa kenarlarında alt-üst, sağ-sol boşluklar geniş ve satırlar arası boşluklar birden çok bırakılmıştır. Kitapların %99,17’si renkli resimlidir. Resimler ve şekiller anlaşılır, metin ile aynı sayfada ve konuya uygun özellik taşımaktadır.

Araştırma sorularının sekizincisi “*Kitapların okuma kolaylığı ne ölçüdedir?*” sorusudur. Sayfanın alt-üst, sağ-sol boşlukları, resimlerin sayfalara dağılımı, satır arası boşluklar, yazıların sütunlu-sütunsuz olması ve metnin sayfaya dağılımı özellikleri dikkate alınarak değerlendirme yapılmıştır. Buna göre, kitapların %85,8’i için okuması kolay tespiti yapılmıştır.

Araştırma sorularının dokuzuncusu “*Kitapların yazarları ve yayıncıları nasıl bir sıklık göstermektedir?*” sorusudur. Kütüphanede 367 farklı yazarın çocuk kitabı vardır. Kitapların %50,55’inin yerli yazarlara ait olduğu, %37,13’ünün çeviri kitap ve %12,32’sinin anonim olduğu tespit edilmiştir. Çocuk Bölümünde kitabı en çok bulunan yazarlar arasında Aytül Akal, Tuba Bozcan, Nilüfer Veliçeoğlu, Ayla Çınaroğlu, Mevlana İdris, Fatih Erdoğan, Devrim Altay, Nalan Aktaş Sönmez, Mavisel Yener, Tuncel Altinköprü ve Mehmet Hengirmen gibi tanınmış isimler yer alır.

Kütüphanede 247 farklı yayınevinden çıkmış okul öncesi çocuk kitabı vardır. Çocuk Bölümünde en çok kitabı bulunan yayınevleri; Ata, Uçan Balık, Yumurcak, Türkiye İş Bankası Yayınları, Yapı Kredi Yayınları, Nar, Tudem, Berkay, Binbir Çiçek, Çilek, Morpa, Yeşil Dinazor, Kaknüs, Engin, Erdem, Final Çocuk, Damla, Nilüfer, Mavi Bulut, ODTÜ, Timaş, Doğan Egmont, Eğiten Kitap, Eksik Parça, Mandolin, Edam ve Parıltı yayınevleridir.

Araştırma sorularının onuncusu “*Kitapların yayım yılına göre dağılımı nasıldır?*” sorusudur. Kitapların %10,35’inin basım yılı 2000 ile 2009 yılları arasındadır. Geriye kalanların büyük çoğunluğu (%89,65’i) 2010 yılı sonrasında basılmıştır. Kütüphanede güncel çocuk kitapları vardır.

Araştırma sorularının on birincisi “*Kitaplar yaş grubuna göre nasıl bir dağılım göstermektedir?*” sorusudur. Kitapların %33,76’sında 6 yaş ve üzeri, %1,63’ünde 5 yaş ve üzeri, %0,47’sinde 3 yaş ve

üzeri, %0,47'sinde 4 yaş ve üzeri, %0,10'nunda 2 yaş ve üzeri olduğunu belirtilen yaş grubuna ilişkin ibare vardır.

Araştırma sorularının on ikincisi “*Kitabın yazım, dil, biçim ve içerik özellikleri nelerdir?*” sorusudur. Kitapların %7,78'i el yazılı, %1,07'si CD, DVD ve video destekli, %0,47'si çantalı eğitim setli, %0,47'si görme engellilere yöneliktir. %0,87'si ise çizim-boyama kitabıdır. Koleksiyonda okul öncesi dönem çocuklarına yönelik davranış ve karakter eğitimi, dünya klasikleri, hikâyeler ve masallar (Nasreddin Hoca), bilimsel çocuk kitap serisi (TÜBİTAK, National Geographic) ve Atatürk serisi kitapları vardır. Aynı zamanda kitapların bazılarının iç ve dış kapağında pedagoğ, çocuk psikoloğu, uzman ve danışman onaylı olduğu belirtilmiştir.

Okul öncesi çocuk kitaplarında çocukların kavram gelişimlerine katkı sağlayacak bir anlatım tercih edilmelidir. Ayrıca Türkçenin anlatım imkânları ve kuralları öğretilmeye çalışılmalıdır (Koca, 2015, s. 7). Bu açıdan değerlendirildiğinde kütüphanedeki çocuk kitaplarının neredeyse tamamının (%99,40) dili Türkçedir. Ülkemizde ana dilde eğitim öğretimin yaygın olduğu düşünüldüğünde bu sayı beklenen bir orandır. Ayrıca kütüphanede İngilizce ve Arapça dillerinde de kitaplar vardır.

Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre varılan sonuçlar ve öneriler şu şekilde sıralanmıştır:

- Araştırmada, yaz dönemi olmasına rağmen Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünün çocuklar ve ebeveynler tarafından yoğun olarak kullanıldığı görülmüştür.
- Kütüphanede hem sesli kitap hem de sessiz kitap örneklerine rastlanmıştır. Özellikle okul öncesi çocuklar için sessiz kitap büyük önem taşımaktadır. Zira bu tür kitaplar çocukların hayal dünyasının gelişmesine yardımcı olur. Kütüphanede çocuklara yönelik sessiz ve interaktif kitapların daha fazla yer alması sağlanmalıdır.
- Kütüphanede okul öncesi dönem çocuklarına yönelik yapboz, boyama kitapları, oyuncaklar, eğlenceli kitaplar, çizim kitapları bulunmakla birlikte çocukların ilgisini çekebilecek hem eğitimsel hem de duygusal ve zihinsel gelişimlerini sağlayabilecek 3 boyutlu kitapların sayısı artırılmalıdır. Çocuklar için etkileşimli kitaplara yer verilmelidir.
- Kütüphanedeki kitapların bazılarında “*pedagoğ, psikolog veya psikoloji uzmanı onaylıdır*” ibareleri bulunmaktadır. Bunların çocuk kitaplarında ve okul öncesi çocuk kitaplarında da olması oldukça önem taşımaktadır. Zira çocuk kitaplarının şiddet içermemesi, eğitim ve/veya eğlence içerikli olması, iletmesi gereken mesajın doğru verilmesi için bir uzman tarafından incelenmesi ve uygunluğu doğrultusunda kitabın basılması gerekir.
- Kütüphanedeki çocuk kitaplarının %56,56'sında kapağın üstünde veya iç kapağında herhangi bir yaş grubu belirtilmemiştir. Çocuk kitabının hangi yaş grubuna hitap ettiği yayınevleri tarafından belirtilmesi tavsiye edilir. Okul öncesi çocuk kitaplarında mutlaka yaş belirtilmelidir. Dolayısıyla kitapların açık rafa yaş gruplarına göre yerleştirilmesi veya doğru yönlendirmelerin yapılması sağlanarak erişimi daha da kolaylaştıracaktır.
- Kütüphanede kullanılan DOS sisteminde ve katalog kayıtlarında çocuk kitapları ve okul öncesi kitap ayırımı olmadığından katalog kayıtlarında bir alan açılarak bu yayınlar gösterilmelidir. Bu işlem okurların kitaba erişim ve seçim kararında; kütüphaneciye de doğru istatistiksel veriyi elde etme, uygun karar verme ve okurları doğru bilgi kaynağına yönlendirme açısından büyük kolaylık sağlayacaktır.
- Kütüphanede bazı kitaplar üzerinde bilgilendirici ve yönlendirici açıklamalar (eğitim serisi, değerler eğitimi, karakter eğitimi, kişisel gelişim vb.) bulunmaktadır. Bu bilgiler, kütüphaneciler tarafından katalog kayıtlarına işlenmeli ve kataloglama aşamasında notlar alanında mutlaka belirtilmelidir. Aynı zamanda çocuğun kalıcı/geçici süreçleri içeren kitap desteği alması, çocuğun bu süreçlerle (dış hekimi ve doktora gitme, tuvalet eğitimi, diş fırçalama, kardeş olma süreci vb.) ilgili korkularını yenmede etkili olabilir.
- Bulgular kısmında da belirtildiği gibi, yayınevleri tarafından iç kapakta yer alan bilgilendirici ve yönlendirici açıklamaların aynı zamanda dış kapakta da vermesi tavsiye edilir.

- Okul öncesi dönem çocukları kütüphaneye genellikle ebeveynleri ile gelmektedir. Ebeveynlerin kütüphaneye üye olmaları teşvik edilerek kitap ödünç almaları sağlanmalı ve çocuklarıyla birlikte kitap okumalarını artırıcı faaliyetler gerçekleştirilmelidir.
- Kütüphanecilerin ödünç almada, çocuğun yaş grubuna yönelik okuması tavsiye edilen yayınları listelemesi, kitap seçiminde çocuğun tekrar aynı kitapları okumasını önleyebilir.
- Kütüphanede bazı kitapların ebeveyn rehberi de içerdiği görülmüştür. Bu kitapların bilgisi de katalog kayıtlarında mutlaka gösterilmelidir. Böylece ebeveynlerin eğitimine destek vermesi, ilgi çekmesi ve kitap seçiminde doğru karar alınmasını sağlayacaktır.
- Çocuk kütüphanelerine kitap temininde psikolog, pedagog ve uzman danışman onaylı yayınlar tercih edilmelidir.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümünde Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu kütüphanecilerin yanı sıra diğer kütüphane personeli de çalışmaktadır. Halk kütüphanelerinin çocuk bölümünde veya müstakil çocuk kütüphanelerinde görev yapacak çocuk kütüphanecisi; çocuk psikolojisi, çocuk eğitimi ve gelişimi, çocuk yayınları, çocuk kitabı yazarları ve yayınevleri, okul öncesi dönem gibi konularda eğitim ve bilgi sahibi olmalıdır. Ayrıca kişiler hizmet içi eğitimler ve mezuniyet sonrası eğitimlerle de bu alanda desteklenmelidir.
- Halk kütüphaneleri ve çocuk kütüphanelerinin ihtiyacı olan nitelikli kütüphanecinin yetiştirilmesi için, Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerinde lisans eğitimi sırasında çocuk kütüphanecisi olarak çalışmak isteyen öğrenciler, ilgi düzeylerine göre yukarıda belirtilen konuları içeren derslere yönlendirilmelidir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı'na bağlı bir halk kütüphanesi olarak hizmet veren Bartın İl Halk Kütüphanesi'ne gelen çocuk kitapları, 11 Ocak 2012 tarih ve 28170 sayılı "Halk Kütüphaneleri Yönetmelik" gereğince Bakanlık tarafından gönderilmektedir. Bu yönetmeliğe göre, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğüne gönderilen kitapların dışında ödenekle de kitap alımı yapılabilmektedir. Halk kütüphanelerine alınacak yayınlar hem Bakanlık tarafından gönderilen hem de il özel idareleri ile belediye bütçelerinden sağlanan ödeneklerle, illerde bulunan yayın inceleme komisyonlarınca yayınlar incelendikten sonra kütüphane tarafından satın alınır. Bunların dışında halk kütüphanelerine bağış yoluyla, resmi kurum ve kuruluşlardan değişim ve değiş-tokuş yoluyla yayın sağlama yapılır. Ayrıca derleme alan halk kütüphaneleri, Basma Yazı ve Eserleri Derleme Kanunu kapsamına giren her türlü fikir ve sanat ürününü derleme yoluyla sağlar (Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği, 2012). Halk kütüphaneleri başta çocuklar olmak üzere, bölge halkında okuma kültürü ve kütüphane kullanma alışkanlığı yaratması ve bu alışkanlığı sürdürülebilir olması yönünde yaşam boyu öğrenmeyi desteklemesi beklenir. Bu nedenle halk kütüphanelerinin çocuk kitaplarını da içine alan bir derme geliştirme politikası hazırlanmalıdır. Bu bağlamda halk kütüphaneleri tarafından, dermenin büyük bir bölümünün yerel nitelikler taşıması itibarıyla, bölge halkının gereksinimleri doğrultusunda seçim ve alım işlemleri yapılmalıdır.

Bartın İl Halk Kütüphanesi özelinde genel anlamda halk kütüphanelerine, Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, yayın inceleme komisyonlarına yardımcı olması açısından okul öncesi döneme ait çocuk kitapları ele alınmıştır. Aynı zamanda kütüphanede çocuk bölümünün bulunması hususu da dikkate alındığında, araştırma sonuçlarının Türkiye'deki diğer halk kütüphanelerindeki çocuk kitaplarının özelliklerini de yansıtabileceği söylenebilir. Araştırmanın, çocuk kütüphanelerinde çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin neler olduğu hususunda ve bu özelliklere göre okul öncesi dönem çocuklarına yönelik gerek Bakanlığın gerekse halk kütüphanelerinde kitap seçim ve derme geliştirme süreçlerinde yer alan çocuk kütüphanecisi meslektaşlarımıza ve çocuk kitapları yayıncılarına katkı ve yarar sağlaması beklenmektedir.

Teşekkür

Bu çalışmanın sağlıklı yürütülmesinde yardımlarını ve desteklerini esirgemeyen Bartın İl Halk Kütüphanesi Müdürü Tülay ERDURAN ÇETİN'e ve Çocuk Bölümünde çalışan tüm kütüphaneci meslektaşlarıma teşekkür ederim. Ayrıca araştırma verilerinin toplanması aşamasında gerek mesleki

bilgi ve katkılarıyla gerekse manevi destek ve yardımlarıyla yanımda olan Bartın Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü Başkanı Doç. Dr. Burcu Umut ZAN'a ve Arş. Gör. Nuri TAŞKIN'a teşekkürlerimi sunarım.

Kaynakça

- Alaca, E. (2017). Okuma alışkanlığı kapsamında 3'ü 1 arada enfes karışım (oyun-oyuncak-kitap) sunan kurumlar: Türkiye'de oyuncak kütüphaneleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 31(3), 403-417.
- Aldemir, A. (2018). Türkiye'de çocuk odaklı halk kütüphaneciliği hizmetleri. *1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri*, 14-17 Kasım 2018, Nevşehir / Türkiye (s. 33-41) içinde. Yay. Haz. A. K. Yıldız, L. Özdemir. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi (23 Mayıs 2019): <file:///C:/Users/User/Downloads/bildiri-kitab%C4%B1.pdf>.
- Alpay, M. (1991). *Kütüphane: Dünü Yarına Bağlayan Köprü*. (2. bs.). İstanbul: Türk Kütüphaneciler Derneği İstanbul Şubesi.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi Çocuk Bölümü (2019). Erişim Adresi (23 Eylül 2019): <http://bartin.kutuphane.gov.tr/TR-91851/cocuk-bolumu.html>.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi Koleksiyonumuz (2019). Erişim Adresi (23 Eylül 2019): <http://bartin.kutuphane.gov.tr/TR-92160/koleksiyonumuz.html>.
- Bartın İl Halk Kütüphanesi Kuruluş ve Tarihçemiz (2019). Erişim Adresi (23 Eylül 2019): <http://bartin.kutuphane.gov.tr/TR-91778/kurulus-ve-tarihcemiz.html>.
- Bartın Valiliği Bartın Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı. (2019). Oyuncak Kütüphanesi Açıldı. Erişim Adresi (8 Ekim 2019): <https://www.bartinsydv.gov.tr/haberler/ilimizin-ilk-oyuncak-kutuphanesi-aciliyor-destekleriniz-bizim-icin-onemli.html>.
- Bebek Kütüphanesi (2019). Erişim Adresi (8 Ekim 2019): <https://www.trthaber.com/haber/kultur-sanat/turkiyenin-ilk-bebek-kutuphanesi-sarkoyde-42342.html>.
- Bebek ve Çocuk Kütüphanesi (2019). Erişim Adresi (9 Ekim 2019): <https://www.trthaber.com/haber/yasam/turkiyenin-ilk-bebek-ve-cocuk-kutuphanesi-hizmete-girdi-432754.html>.
- Bebeklik Dönemi (2019). Erişim Adresi (21 Kasım 2019): <https://acikders.ankara.edu.tr/mod/resource/view.php?id=25615>.
- Çadem Psikoloji (2019). Çocuk Gelişim Dönemleri. Erişim Adresi (21 Kasım 2019): <https://www.cadempsikoloji.com/blog/posts/cocuk-gelisim-donemleri>.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, H. (2012). *Çocuk Edebiyatı ve Okul Öncesinde Edebiyat ve Kitap*. İstanbul: Kriter Basım Yayın Dağıtım.
- Çınar, İ. (2009). Çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler. *Eğitim Dergisi*, sayı 22. Erişim Adresi (27 Kasım 2019): <http://www.egitirim.gen.tr/tr/index.php/arsiv/21-30/sayi-22-cocuk-edebiyati-mart-2009/305-cocuk-kitaplarinda-bulunmasi-gereken-bazi-ozellikler>.
- Çocuk Kütüphaneleri Çalıştayı (2018). Haz. C. Polat, E. Yılmaz, A. K. Yıldız. Ankara: Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 12-27. Erişim Adresi (17 Nisan 2019): <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/161002>.
- Gönen, M., Temiz, N. ve Akbaş, S.C. (2015). Erken çocukluk döneminde çocuk kütüphanelerinin rolü ve önemi: bir kütüphane programı örneği. *Milli Eğitim*, sayı 208, 76-89. Erişim Adresi (23 Mayıs 2019): <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/441341>.
- Güneş, Z. (Ed.), vd. (2007). Okul öncesi dönemdeki çocuklara seslenen kitaplarda bulunması gereken özellikler. Ed. Z. Güneş, S. Dilidüzgün, S. Sever, A. Öztürk ve Ö. Adıgüzel. *Türk Dili ve Edebiyatı*, Erişim Adresi (17 Nisan 2019): <https://www.turkedebiyati.org/okuloncesi-kitaplarda-ozellikler.html>.
- Halk Kütüphaneleri Yönetmeliği (2012). T.C. Resmi Gazete Sayı: 28170, Tarih: 11.012012. Erişim Adresi (28 Kasım 2019): <https://kygm.ktb.gov.tr/TR-16/halk-kutuphaneleri-yonetmeli-giyayimlandi.html>.
- IFLA (2006). Bebekler ve küçük çocuklar için kütüphane hizmetleri rehberi. Çev. Muhittin Gürbüz, Selda Ekici, ss. 1-24. Erişim Adresi (24 Mayıs 2019): <https://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/100-tr.pdf>.
- Kamaraj, I. (2006). Oyuncak kütüphanesi ve Uluslararası Oyuncak Kütüphanesi Birliği. *MÜ Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (23), 229-236.

- Karabük Zübeyde Hanım İl Halk Kütüphanesi (2019). Erişim Adresi (8 Ekim 2019): <https://karabuk.kutuphane.gov.tr/TR-230793/turkiye39nin-ilk-bebek-kutuphanesi-karabuk39te-acildi.html>.
- Karatay, H. (2011). Çocuk edebiyatı metinlerinde bulunması gereken özellikler. *Kuramdan Uygulamaya Çocuk Edebiyatı*. Erişim Adresi (17 Nisan 2019): https://www.academia.edu/7441000/%C3%87ocuk_Edebiyat%C4%B1_Metinlerinde_Bulunmas%C4%B1_Gereken_%C3%96zellikler?auto=download.
- Khan, A. (2018). Re-inventing children's spaces for a new generation. *1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri*, 14-17 Kasım 2018, Nevşehir / Türkiye (s. 24-29) içinde. Yay. Haz. A. K. Yıldız, L. Özdemir. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi (23 Mayıs 2019): <file:///C:/Users/User/Downloads/bildiri-kitab%C4%B1.pdf>.
- Koca, E. (2015). *Okul Öncesi Dönemde Kitap ve Çocuk Kitapları*. (5. bs.). İstanbul: Çamlıca Çocuk Yayınları.
- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254. Erişim Adresi (17 Nisan 2019): <https://arastirmax.com/en/system/files/dergiler/309/makaleler/14/2/arastirmax-okuloncesi-egitime-yonelik-resimli-cocuk-kitaplarinin-bulunmasi-gereken-temel-ozellikler-acisindan-incelenmesi.pdf>.
- Küllüye Karabük (2019). Erişim Adresi (8 Ekim 2019): <https://kulluye.karabuk.edu.tr/kbude-turkiyenin-ilk-bebek-kutuphaneleri-calistayi-duzenlendi/>.
- Neydim, N. (2016a). Hayatın ta kendisi. *Keçi Edebiyat*. Erişim Adresi (24 Kasım 2019): <http://www.keciedebiyat.com/hayatin-ta-kendisi/>.
- Neydim, N. (2016b). Zor zamanlarda edebiyat. *Keçi Edebiyat*. Erişim Adresi (24 Kasım 2019): <http://www.keciedebiyat.com/zor-zamanlarda-edebiyat/>.
- Okuyan, H. Y. ve Karagül, S. (2011). Okulöncesi eğitiminde kullanılan çocuk kitaplarında günlük konuşmalara ilişkin dil kullanımları. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(1), 1007-1022.
- Sever, S. (2013). *Çocuk Edebiyatı ve Okuma Kültürü*. İzmir: Tudem Yayınları.
- Tekirdağ Valiliği. (2019). Kütüphaneler. Erişim Adresi (8 Ekim 2019): <http://www.tekirdag.gov.tr/kutuphaneler>.
- TÜİK. (2018). Kütüphaneler İstatistik Göstergeleri. Erişim Adresi (1 Ekim 2019): http://tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1086.
- Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri (2018). Yay. Haz. A. K. Yıldız, L. Özdemir. *1. Uluslararası Çocuk Kütüphaneleri Sempozyumu Bildirileri*, 14-17 Kasım 2018, Nevşehir/ Türkiye. Ankara: Kültür ve Turizm Bakanlığı Kütüphaneler ve Yayımlar Genel Müdürlüğü. Erişim Adresi (21 Kasım 2019): <https://kygm.ktb.gov.tr/Eklenti/63324,1-uluslararasi-cocuk-kutuphaneleri-sempozyumupdf.pdf?0>.
- Yıldız, A. K. (2015). Türkiye'de okuma alışkanlığı kültürü için okul öncesi eğitim kurumlarında anaokulu kütüphanelerinin gerekliliği. *Milli Eğitim*, sayı 208, 90-105. Erişim Adresi (27 Kasım 2019): <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/441342>.
- Yılmaz, B. (2019a). "Bebek Kütüphanesi" Kavramı ve Yaklaşımı Üzerine. 04.10.2019 tarihli BBY Haber Köşe Yazısı. Erişim Adresi (21 Kasım 2019): <https://www.bbyhaber.com/bby/2019/10/04/bebek-kutuphanesi-kavrami-ve-yaklasimi-uzerine-prof-dr-bulent-yilmaz>.
- Yılmaz, B. (2019b). *Çocuk Kütüphaneleri Hizmetleri Kılavuzu*. İstanbul: Hiperlink.
- Yılmaz, B. (Çev.) ve Ekici, S. (2011). Çocuk kütüphaneleri hizmetleri için ilkeler. *Türk Kütüphaneciliği*, 25(4), 545-552. Erişim Adresi (24 Mayıs 2019): <file:///C:/Users/Papatya/Downloads/430-832-1-SM.pdf>.